

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2006

Bc. Simona Mizerová

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 - Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Ekonomika obchodní banky na příkladě Komerční banky

Economy of a commercial bank on the example of Komerční banka

SIMONA MIZEROVÁ

DP-PE-KFU-2006 23

Vedoucí práce: Prof. Ing. Anděla Landorová SCs., Katedra financí a účetnictví

Konzultant: Ing. Ladislav Matoušek, Komerční banka a.s.

Počet stran: 78
Datum odevzdání: 18.05.2006

Počet příloh: 2

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: .....

Podpis: .....

Děkuji touto cestou vedoucí bakalářské práce, kterou je Prof. Ing. Anděla Landorová CSc., za pokyny, cenné rady a připomínky, které mi poskytla při poskytnutí této bakalářské práce.

Resumé

Tato diplomová práce se zabývá ekonomikou obchodní banky. Ekonomické fungování banky je demonstrováno na příkladě Komerční banky, a.s. V první kapitole této práce je obecná charakteristika obchodní banky. Další kapitola charakterizuje Komerční banku a vyjmenovává aktivity této banky. Třetí a zároveň nejrozsáhlejší kapitola je věnována analýze účetních výkazů Komerční banky. Jednotlivé položky obou základních účetních výkazů jsou zde definovány a jsou zde uvedeny jejich nejdůležitější podpoložky. Jednotlivé objemy těchto položek i podpoložek jsou analyzovány pomocí ukazatelů finanční analýzy. Jednotlivé položky jsou dány i do poměru s jejich úhrny. Takto získané údaje jsou srovnávány meziročně a s ekvivalentními údaji za celý bankovní sektor. Čtvrtá kapitola shrnuje poznatky kapitoly třetí a provádí hodnocení hospodaření zkoumané banky. V závěru je provedeno zhodnocení celé diplomové práce a je zde uvedeno zhodnocení hospodářské situace současných českých bank.

Summary

The diploma work deals with the economy of a commercial bank. The economical performance is demonstrated on the example of Komerční banka, a.s. The first chapter characterizes a commercial bank in general. The other one characterizes Komerční banka right away. The third and the largest chapter is devoted to the analysis of the accounting sheets of Komerční banka towards December 31, 2004. Individual items of both main accounting sheets are defined there including their most important parts. The volumes of the items are analyzed using the financial analysis indexes. The individual items are put in proportion with their totals. The findings are compared with those of the previous year and of the whole Czech bank sector. The last chapter concludes the findings of the previous one and it evaluates the economy of the examined bank. The conclusion evaluates the whole diploma work. It also sums up the situation of contemporary Czech banks.

Klíčová slova

Bilance

Finanční analýza

Obchodní banka

Účetní výkazy

Výsledovka

Balance

Financial analysis

Commercial bank

Accounting sheets

Result sheet

Obsah

1	Úvod.....	12
2	Obecná charakteristika obchodní banky	13
2.1	Specifičnost bankovního podnikání a jeho regulace	13
2.1.1	Omezení a podmínky pro nezajištěné operace	14
2.1.2	Pravidla úvěrové angažovanosti	14
2.1.3	Kapitálová přiměřenost [5].....	14
2.1.4	Pravidla likvidity	15
2.2	Bankovní rizika a základní principy jejich řízení [26]	17
2.2.1	Úvěrové riziko.....	17
2.2.2	Tržní riziko [19]	18
2.2.2.1	Úrokové riziko.....	18
2.2.2.2	Měnové riziko	19
2.2.3	Likvidní riziko.....	19
2.2.4	Kapitálové riziko	20
2.2.5	Riziko země [19]	20
2.3	Funkce obchodní banky	21
3	Druhy bank.....	21
3.1	Univerzální komerční banky	21
3.2	Spořitelny	22
3.3	Stavební spořitelny [25]	22
3.4	Hypoteční banky	23
3.5	Investiční banky	23
4	Současná struktura českého bankovního soukromého sektoru	23
5	Obecná charakteristika Komerční banky	25
5.1	Aktivity skupiny KB v členění podle jejích klientů [17]	27
5.1.1	Retailové bankovníctví.....	27
5.1.2	Podnikové a investiční bankovníctví.....	28
6	Základní účetní výkazy banky.....	29
6.1	Rozvaha banky	29
6.1.1	Aktiva KB v roce 2004.....	30
6.1.1.1	Hotovost a běžné účty u bank.....	30
6.1.1.2	Pohledávky za bankami.....	30
6.1.1.3	Kladné a záporné reálné hodnoty finančních derivátů	31
6.1.1.4	Pohledávky za Českou konsolidační agenturou	33
6.1.1.5	Úvěry a pohledávky za klienty (čisté).....	33
6.1.1.6	Cenné papíry	36
6.1.1.7	Náklady a příjmy příštích období a ostatní aktiva.....	38
6.1.1.8	Odložená daňová pohledávka a odložený daňový závazek.....	38
6.1.1.9	Majetkové účasti v přidružených a nekonsolidovaných společnostech	39
6.1.1.10	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (čistý)	40
6.1.2	Pasiva KB v roce 2004	41
6.1.2.1	Závazky vůči bankám.....	41
6.1.2.2	Závazky vůči klientům	41
6.1.2.3	Dluhopisy	42
6.1.2.4	Výdaje a výnosy příštích období, rezervy a ostatní pasiva	43
6.1.2.5	Daň z příjmů.....	43
6.1.2.6	Vlastní kapitál	44
6.1.2.7	Základní kapitál.....	44

6.1.2.8	Emisní ážio, rezervy a fondy	45
6.2	Stručná charakteristika aktiv a pasiv KB pomocí vybraných ukazatelů finanční analýzy	45
6.2.1	Ukazatele rentability	45
6.2.1.1	Rentability aktiv KB.....	45
6.2.1.2	Nákladovost kapitálu KB	46
6.2.2	Ukazatele zadluženosti[7]	46
6.2.2.1	Finanční páka	46
6.2.2.2	Poměr vlastního kapitálu a celkových aktiv.....	47
6.2.2.3	Poměr cizího kapitálu a celkových aktiv.....	47
6.2.2.4	Poměr provozního zisku a cizího kapitálu	47
6.2.2.5	Úrokové zatížení	48
6.2.3	Ukazatele související s kapitálovým trhem:.....	48
6.2.3.1	Čistý zisk na akcii	48
6.2.3.2	Poměr ceny a výnosnosti na akcii (P/E).....	49
6.2.3.3	Poměr dividendy a hodnoty akcie	49
6.2.3.4	Ocenění neúčtetných aktiv banky.....	50
6.3	Podrozkva	50
6.3.1	Poskytnuté a přijaté přísliby a záruky	50
6.3.2	Poskytnuté a přijaté zástavy a zajištění	51
6.3.3	Pohledávky a závazky ze spotových operací	52
6.3.4	Pohledávky a závazky z pevných termínových operací.....	52
6.3.5	Pohledávky a závazky z opcí	53
6.3.6	Hodnoty převzaté a předané do úschovy, do správy a k uložení	54
6.4	Výkaz zisků a ztrát	54
6.4.1	Přijaté a placené úroky	54
6.4.2	Čisté poplatky a provize	55
6.4.3	Čistý zisk/ztráta z finančních operací.....	56
6.4.4	Dividendy a ostatní výnosy	56
6.4.5	Čisté provozní výnosy	57
6.4.6	Personální náklady	57
6.4.7	Všeobecné provozní náklady.....	57
6.4.8	Odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku	58
6.4.9	Provozní náklady celkem	58
6.4.10	Zisk z vyřazení společností z konsolidace a zisk z nekonsolidovaných majetkových účastí a výnosy z majetkových účastí v přidružených společnostech	59
6.4.11	Zisk před tvorbou rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika a daní z příjmů	59
6.4.12	Tvorba rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika	59
6.4.13	Tvorba rezerv a opravných položek k úvěrům a pohledávkám	61
6.4.14	Tvorba opravných položek k cenným papírům.....	61
6.4.15	Tvorba rezerv k ostatním rizikům	61
6.4.16	Menšinový zisk	62
6.4.17	Čistý zisk	62
6.4.18	Zisk na akcii	63
6.5	Hospodářské výsledky bank.....	63
6.6	Celkové hodnocení hospodářských výsledků KB	64
6.6.1	Bilanční suma	64
6.6.2	Aktiva	64

6.6.3	Pasiva	65
6.6.4	Zisk z finanční činnosti	68
6.6.5	Provozní náklady, odpisy, tvorba a použití opravných položek.....	70
6.6.6	Čistý zisk	71
7	Závěr.....	73

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

aj.	a jiné
apod.	a podobně
a.s.	akciová společnost
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČNB	Česká národní banka
čp.	číslo popisné
ČSOB	Československá obchodní banka
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
event.	eventuálně
IT	informační technologie
KB	Komerční banka
Kč	Koruna česká
ks	kus
max.	maximálně
mil.	milionů
mld.	miliard
min.	minimálně
např.	například
odst.	odstavec
popř.	popřípadě
pozn.	poznámka
příp.	případně
resp.	respektive
Sb.	Sbírka
SG	Société Générale
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
str.	strana
tab.	tabulka
tis.	tisíc
tj.	to je

tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný
%	procent
§	paragraf

1 Úvod

Ve své diplomové práci se zabývám ekonomickým fungováním obchodních bank. Při výběru tématu své diplomové práce jsem hledala téma, které by bylo blízké mým zájmům a umožnilo mi lépe porozumět oblasti, v níž bych v budoucnu ráda pracovala.

Ve své práci při zkoumání obchodních bank se zabývám především bankami působícími v České republice. Jejich ekonomické fungování demonstruji na příkladě Komerční banky.

Banka je specifický podnik, který má s jinými podniky, sleduje maximalizaci své tržní hodnoty a zisku. Banky loni vykázaly enormní zisk, největší v novodobé historii ČR. Tržní hodnota českých bank se v čase zvyšuje. Ačkoli je hospodářské fungování bank do značné míry shodné s fungováním nebankovních institucí, podléhá jiné právní úpravě. Náplň činnosti obchodních bank je totiž specifická. Ve své diplomové práci se soustředuji na odlišnosti z toho plynoucí. Především věnuji pozornost tomu, jak tyto odlišnosti ovlivňují hospodářské výsledky bank.

V práci se zabývám hospodářské výsledky KB na základě jejich účetních výkazů: bilance a výsledovky obchodní banky.

Rozvaha zachycuje strukturu majetku banky, která se promítá do jejích hospodářských výsledků. Položky tohoto účetního výkazu rozebírám v klasickém členění. Hodnoty jednotlivých položek, které uvádí KB dále analyzuji, dávám je do souvislosti s celou bilanční sumou. Získané údaje následně porovnávám s těmi za celý český bankovní sektor.

Zvláštní pozornost pak věnuji jejich vývoji v čase. KB každou z položek dále člení na podpoložky, z těchto upozorňuji na ty objemově nejdůležitější. Porovnání v čase a se sektorovým průměrem spolu se zjištěním významnosti jednotlivých položek a podpoložek pro banku mi umožnilo zhodnotit, jak daná položka ovlivňuje hospodářskou situaci KB. V závěru části věnované rozvaze provádím stručnou finanční analýzu.

Rozvahu rozebírám v členění používaném KB. Udávám, co vše může být zahrnováno v jednotlivých položkách, které podpoložky jsou zastoupeny vždy a jak vznikají.

Druhým základním účetním výkazem bank, jímž se zabývám, je výsledovka. Právě tento výkaz zachycuje výsledky hospodaření banky. I při analýze tohoto výkazu se soustředuji především na obsahovou náplň jednotlivých položek. Výnosy KB v jednotlivých oblastech porovnávám s odpovídajícími náklady a hodnotím jejich vývoj v čase. Pro srovnání udávám, jak velký podíl tvořily v rámci celého bankovního sektoru.

V obou výše zmíněných výkazech analyzované údaje dále využívám k hodnocení hospodářských výsledků KB. Toto hodnocení provádím v členění na hodnocení aktiv, pasiv, zisku z finanční činnosti, provozních

nákladů, odpisů, tvorby a použití opravných položek a čistého zisku. K hodnocení využívám i trend jednotlivých výsledků a jejich odraz v hospodářských výsledcích českého bankovního sektoru jako celku.

V závěru své diplomové práce hodnotím celkovou ekonomickou situaci KB. Na základě zkoumaných údajů nejnovějších ekonomických údajů předvídám její možné trendy do budoucna.

Předpokládám, že na základě skloubení teoretických a praktických poznatků budu schopna lépe porozumět tomu, jak v dnešní době obchodní banky fungují. Získané poznatky bych chtěla dále uplatnit a rozvíjet ve svém budoucím povolání. Myslím, že daná problematika, která je v poslední době často diskutovaná, může mé práci poskytnout smysl a kreativitu.

2 Obecná charakteristika obchodní banky

Banky jsou významnými finančními zprostředkovateli ze skupiny depozitních a úvěrových institucí. Jde o podnikatelské subjekty, které mají ovšem ve srovnání s podniky v jiných odvětvích ekonomiky řadu specifických rysů vyplývajících z jejich podstaty jako „obchodníků se svěřenými penězi“ a projevujících se v jejich postavení a celkovém významu v ekonomice. Na činnost bank se proto vztahují i v mnohém odlišná pravidla a zákony oproti obecné úpravě podnikání. Základní cíl činnosti banky (ať již definovaný jako maximalizace tržní hodnoty podniku, resp. ceny akcií nebo maximalizace zisku) je však shodný jako u kteréhokoli jiného podniku.

Obvykle bývá banka charakterizována jako druh finančního zprostředkovatele, jehož hlavní činností je zprostředkování pohybu finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Toto zprostředkování je založeno hlavně na tom, že banky přijímají vklady a z nich na vlastní účet poskytují úvěry.

Zákon[12] stanoví, kdy je daný ekonomický subjekt bankou. V České republice banky musejí splňovat následující čtyři zákonem stanovené podmínky: jedná se o právnické subjekty se sídlem v ČR založené jako akciová společnost, které přijímají vklady od veřejnosti, poskytují úvěry a mají povolení působit jako banka¹.

2.1 Specifičnost bankovního podnikání a jeho regulace

Bankovní podnikání patří k nejkomplicovanějším podnikatelským aktivitám, protože obchodním partnerem bank jsou subjekty, které spadají do všech sektorů veřejného hospodářství. Banky nabízejí širokou škálu

---

¹ Toto povolení uděluje Česká národní banka, která si před rozhodnutím vyžádá stanoviska Ministerstva financí.

produktů, které jsou operativně rozdílně náročné. Navíc jsou tyto produkty mnohdy poměrně dosti rizikové, jestliže obchodní banky nemají možnost získat o svém klientovi komplexní informace.

Obchodní banky musí respektovat bankovní dohled ČNB, tzn. že musí dodržovat pravidla obezřetného podnikání, jimiž jsou zejména kapitálová přiměřenost, úvěrová angažovanost, omezení a podmínky pro nezajištěné akce, pravidla likvidity, předpisy se týkají vytváření portfolií cenných papírů a krytí rizika znehodnocení cenných papírů opravnými položkami, klasifikace pohledávek z úvěrů a tvorby opravných položek, omezení a podmínek některých druhů úvěrů a investic do majetkových účastí a další.

2.1.1 Omezení a podmínky pro nezajištěné operace

Omezení a podmínky pro nezajištěné operace jsou úvěrové a devizové. Tyto operace nesmí tvořit více než 15% kapitálu banky.

2.1.2 Pravidla úvěrové angažovanosti

Pravidla úvěrové angažovanosti jsou limity některých druhů úvěrů poskytovaných obchodními bankami. Hlavním cílem těchto pravidel je zabezpečit alespoň základní stupeň diverzifikace bankovních aktivit a zabránit tak nadměrné koncentraci úvěrového rizika, tj. rizika vyplývajícího z platební neschopnosti nebo nevěle dlužníka dostát svým závazkům vůči bance. Bankám jsou stanoveny limity úvěrů, které mohou poskytnout jednomu klientovi, skupině navzájem spojených klientů, svým akcionářům, členům vedení, zaměstnancům, pobočkám a sesterským a dceřiným společnostem.

Donedávna neměla únosná koncentrace úvěrů vůči jednomu klientovi přesáhnout 25% vlastního kapitálu banky. Celková výše úvěrů poskytnutá jednomu klientovi, která přesála 10% vlastního kapitálu, měla podléhat oznamovací povinnosti centrální bance. V současné době v oblasti řízení úvěrové angažovanosti probíhají výrazné změny vyplývající z harmonizace českého práva s právem EU. Lze předpokládat, že změny budou upřesněny v opatření ČNB, které vyjde 1. ledna 2007.

2.1.3 Kapitálová přiměřenost [5]

Kapitálová přiměřenost stanovuje bankám určitou minimální výši kapitálu, který banka musí vzhledem k objemu a rizikovosti svých aktivních obchodů udržovat. Zvyšování podílu cizího kapitálu v relaci ke kapitálu vlastnímu pramení ze snahy bank o dosahování vyšší rentability vloženého kapitálu. Banka provádí obchody, které jsou rizikové, protože často platí, že čím větší podíl takových obchodů, tím vyšší bude podíl zisku připadajícího na danou výši vlastního kapitálu, neboli poroste rentabilita vlastního kapitálu.

Na druhé straně klesající podíl vlastního kapitálu snižuje schopnost banky krýt případné ztráty. S nárůstem obchodů roste bance riziko, a tedy i případné ztráty, nicméně výše vlastního kapitálu sloužícího k jejich krytí se nemění. Případné ztráty tak mohou s větší pravděpodobností ohrozit schopnost banky hradit své závazky. Zabezpečení dostatečné výše kapitálu vzhledem k rozsahu obchodů banky a jejich rizikovitosti je základem řízení kapitálového rizika. Kapitálové riziko spočívá v tom, že tržní hodnota závazků banky převyšuje tržní hodnotu veškerých aktiv. Banka tedy musí udržovat takovou výši vlastního kapitálu, která by uvedenou situaci vyloučila.

Udržování dostatečné výše vlastního kapitálu sleduje ČNB pomocí ukazatele kapitálové přiměřenosti. Kapitálová přiměřenost, jejíž požadovaná minimální úroveň je stanovena na 8% vlastního kapitálu z celkového kapitálu, představuje určitou minimální míru solventnosti banky, kterou banky musí trvale udržovat. Je konstruována tak, že v sobě zohledňuje jak výši a složení kapitálu na straně jedné, tak objem, strukturu a rizikovitost obchodů banky na straně druhé.[5] Celková kapitálová přiměřenost bankovního sektoru v důsledku významného zvýšení kapitálových požadavků a pouze omezeného nárůstu regulatorního kapitálu v roce 2004 poklesla, přesto dosahuje více než 12%. Kapitálová přiměřenost KB je dokonce 12,8%.[19]

Pro výpočet kapitálových požadavků banka člení všechny nástroje konsolidačního celku v souladu se schválenou strategií do dvou skupin: obchodní portfolio a bankovní portfolio. Do obchodního portfolio se zařazují finanční nástroje a komoditní nástroje držené za účelem obchodování a dosažení zisku u cenových rozdílů a změn úrokových měr v krátkodobém horizontu, zpravidla do jednoho roku, a to v takovém množství, jehož obchodování na veřejném trhu nemůže podstatně ovlivnit jejich ceny. Dále tam řadíme nevypořádané operace s nástroji obchodního portfolio a tzv. volné dodávky. Bankovní portfolio obsahuje finanční a komoditní nástroje nezařazené do obchodního portfolio.

2.1.4 Pravidla likvidity

Smyslem pravidla likvidity je zajistit, aby banka byla schopna dostát svým smluvním závazkům v termínu splatnosti. Banka musí být schopna proměnit svůj dluh v pohotové peněžní prostředky, jimiž splatí svůj dluh. Pohotovými prostředky jsou hotovostní i bezhotovostní platební prostředky, jimiž může banka i bankovní klient platit své závazky. Pravidla likvidity předepisují bankám závazné relace mezi určitými položkami pasiv a aktiv, zejm. z hlediska doby jejich splatnosti, popř. měnové struktury.

Pro banky tato pravidla představují určité minimální podmínky pro zabezpečení jejich likvidity. ČNB vydala tzv. „Opatření o pravidlech likvidity bank“, kde se stanoví základní způsob řízení likvidity banky; povinné členění bankovních aktiv, pasiv a podrozvahových závazků; zaměření činnosti banky za účelem zajištění likvidity a oznamovací povinnost banky, vč. hlášení o likviditě vůči ČNB.

Základní způsob řízení likvidity bank a poboček zahraničních bank je založen na projektování přílivu a odlivu peněžních prostředků v budoucnosti, které se opírá o vhodný informační systém a promptní účetnictví.

Povinné členění aktiv a pasiv a podrozvahových aktiv a pasiv s pevnou lhůtou splatnosti musí být podle data splatnosti, podle předpokládaného vývoje pasiv s pevnou lhůtou splatnosti s přihlédnutím k pravděpodobnosti v jakém rozsahu obnoví věřitelé své vklady v době splatnosti, podle zkušeností a chování vkladatelů u netermínovaných vkladů a vkladů s výpočetní lhůtou za určitých podmínek a podle stupně likvidnosti aktiv. Stupně likvidnosti aktiv jsou stanoveny podle jejich okamžité použitelnosti ke krytí odlivu prostředků, možnosti jejich přeměny na peněžní prostředky u ČNB, jejich prodejnosti na finančním trhu a možnosti snížení hodnoty aktiv současně se snížením příslušných pasiv.

Další povinné členění aktiv a pasiv je podle druhů měn, ve kterých jsou vyjádřena, podle států, ve kterých jsou účetně vedena u těch bank, které mají pobočky v zahraničí, podle právního postavení vkladatele ve státě, kde má vkladatel sídlo, podle použitého bankovního nástroje. Podrozvahové položky jsou členěny navíc ještě podle druhu a stupně závaznosti, čili podle možnosti nebo nemožnosti od smlouvy odstoupit. Povinné členění je také podle velikosti vkladů jednotlivých vkladatelů nebo skupiny ekonomicky spjatých vkladatelů.

Bankám se také vytyčuje zaměření jejich činnosti za účelem zajištění likvidity. Je to:

- přednostní financování ze stabilních zdrojů, v rámci dohodnutých podmínek;
- rozložení zdrojů financování z hlediska splatnosti, bankovních nástrojů a klientely;
- vytvoření organizačních opatření: vymezení odpovědnosti za řízení likvidity určitému zaměstnanci banky, zavedení určité kontroly řízení a vnitřního auditu likvidní pozice banky, začlenění specifické problematiky spojené s existencí poboček banky v zahraničí a dceřiných společností atd;
- stupeň zapojení banky do rozvoje peněžního trhu, vydávání krátkodobých dluhopisů a obchodování s nimi na trhu;
- pravidelné formulování obchodní politiky s plánováním jejího financování tak, aby byl zabezpečen včasný dostatek zdrojů pro uskutečnění rozvojových záměrů banky, aby byla omezena strukturální nevyváženost aktiv a pasiv, vyplývající z odlišných lhůt smluvně dohodnuté a skutečné splatnosti;
- držení dostatečně velkého objemu rychle likvidních aktiv ve vztahu k prováděným obchodům;
- pravidelné sestavování pohotovostního plánu pro případy mimořádných okolností ohrožujících likviditu banky.

Oznamovací povinnost se týká jmen odpovědných pracovníků banky za návrhy, doporučení a provádění likvidní politiky banky, za sledování každodenní likvidity, přehledu jejího řízení, dohled a kontrolu a další opatření s tím spojená. Banka je povinna měsíčně podávat hlášení o likviditě, příp. i častěji při nepříznivém vývoji likvidity, podle podrobných pokynů ČNB. [2]

2.2 Bankovní rizika a základní principy jejich řízení [26]

Při provádění obchodů jsou banky vystaveny řadě různých rizik. Jejich správná identifikace, měření a řízení patří k jedné ze základních podmínek efektivní činnosti banky.

Vzhledem k tomu, že banky se snaží z dlouhodobého hlediska maximalizovat a stabilizovat svůj zisk, musejí přebírat určitá rizika, protože nerizikové operace by se mohly projevit v nedostatečné ziskovosti banky. Banky se proto snaží maximalizovat svou ziskovost, popř. dosahovat jinak formulovaného cíle při dané (stanovené) míře rizika. Mezi nejdůležitější druhy bankovních rizik patří: úvěrové, úrokové, měnové, likvidní a kapitálové riziko.

Vzhledem k převažující orientaci tuzemských bank na klasické bankovníctví (tj. sběr depozit a poskytování úvěrů) zůstává úvěrové riziko nejvýznamnějším druhem rizika podstupovaného bankami při jejich činnosti. Bankovní dohled však věnuje náležitou pozornost i způsobu řízení ostatních druhů rizik.

2.2.1 Úvěrové riziko

Úvěrové riziko spočívá ve své podstatě v tom, že klient či obchodní partner banky nedodrží sjednané podmínky finanční transakce a bance tím vznikne finanční ztráta. Úvěrové riziko je závislé na struktuře a kvalitě rozvahových aktiv banky a mimobilančních obchodů. Toto riziko vyplývá pro banku z platební neschopnosti či platební nevěle dlužníků splatit své závazky vůči bance, které pocházejí ze splatných úvěrů vč. úroků, ale i z cenných papírů, které má banka ve svém portfoliu, poskytnutých záruk, devizových obchodů, z obchodů na peněžním trhu atd.

Z hlediska řízení úvěrového rizika bankou je důležité rozlišovat dvě složky každého úvěrového rizika: riziko nesplnění závazku druhou stranou a inherentní riziko produktu.

Riziko nesplnění závazku druhou stranou vyplývá z pravděpodobnosti vzniku ztráty z dané transakce. Obsahuje v sobě riziko zákazníka (vyplývá z toho, že zákazník není schopen či ochoten splnit svůj závazek vůči bance), riziko země (většina ekonomických subjektů dané země nebude schopna z určitého společného důvodu splnit své závazky vůči zahraničním klientům), riziko transferu (země nebude v důsledku celkového nedostatku devizových prostředků schopna plnit mezinárodní závazky) a riziko nedostatečné diverzifikace aktiv (vyplývá z nadměrné orientace banky na určité odvětví, oblast či pouze malý počet klientů).

Inherentní riziko produktu je dáno výší ztráty, která vznikne bance v důsledku nesplnění závazku klientem či obchodním partnerem. Toto riziko vyčísluje, jaká bude výše této ztráty a z čeho vznikne. Obsahuje riziko jistiny a úroků (znamená, že bance nebude řádně v době splatnosti splacen úvěr, který poskytla, vč. úroků), riziko náhradního obchodu (v důsledku nesplnění sjednaného kontraktu ze strany klienta či partnera vznikne

bance tzv. otevřená pozice, kterou musí zajistit novým obchodem, který však již může být uzavřen za méně vhodných podmínek) a riziko zajištění (je spojeno s možností vzniku ztráty i v případě plně zajištěného úvěru, pokud se bance nepodaří plně pokrýt nedobytný úvěr ze zajišťovacího instrumentu).

Řízení úvěrového rizika se věnuje v bankách vzhledem k jeho významu mimořádná pozornost. Základem řízení tohoto rizika je vypracování systému pro provádění úvěrových obchodů, např. zajistit oddělení neslučitelných funkcí, omezit subjektivitu při rozhodování o poskytnutí úvěru, zajistit posouzení bonity klienta, jeho průběžné sledování apod. Dále je třeba vytvořit systém měření a sledování úvěrového rizika, vytvořit soustavu limitů, zabezpečit pravidelné analýzy svého úvěrového portfolia atd.

Úvěrovému riziku se banky snaží bránit komplexním prověřováním bonity svých klientů či obchodních partnerů, resp. využívají různých zajišťovacích instrumentů. Mezi nejčastější zajišťovací instrumenty patří ručení, záruky, zástava movitých a nemovitých věcí a postoupení pohledávek. Dnes se staly již relativně běžně používaným podpůrným nástrojem bank pro hodnocení bonity klienta dva nezávislé registry úvěrů (dlužníků), které umožňují bankám účastnícím se daného projektu sdílet úvěrové informace.

2.2.2 Tržní riziko [19]

Tržní riziko představuje riziko potenciálních ztrát, které může banka utrpět v důsledku změn úrokových sazeb, změn devizových kurzů, změn kurzů akcií na kapitálovém trhu či změn cen jiných aktiv. Jedná se o souhrnný pojem pro úrokové, měnové, akciové riziko a jiná rizika spojená s pohybem tržních cen. Tržní riziko se dotýká rovněž pasivní strany bilance, neboť může ovlivnit výši závazků banky.

2.2.2.1 Úrokové riziko

Úrokové riziko vyplývá ze změn tržních úrokových sazeb a jejich dopadu na zisk banky. Výše úrokového rizika závisí na struktuře bilance banky z hlediska citlivosti úrokových sazeb jednotlivých položek aktiv i pasiv na změny tržních úrokových sazeb. Úrokovému riziku je banka vystavena tehdy, když úroková citlivost aktiv není shodná s úrokovou citlivostí pasiv.

Pokud má banka více aktiv citlivých na úrokovou sazbu než pasiv, znamená to při poklesu tržních úrokových sazeb, že se sníží výnos u vyššího objemu aktiv, než se sníží náklady u pasiv. Pro banku to znamená pokles čistých úrokových výnosů.

V případě, že banka má naopak větší objem pasiv citlivých na úrokovou sazbu než aktiv, představuje to pro ni snížení čistých úrokových výnosů v případě vzestupu úrokových sazeb.

Řízení úrokového rizika lze provádět dvěma způsoby. Prvním možným způsobem je přizpůsobení struktury aktiv a pasiv tak, aby jejich úroková citlivost na změny tržních úrokových sazeb byla přibližně shodná. Druhým způsobem je využití termínových obchodů k zajištění otevřené pozice vyplývající z rozdílné struktury aktiv a pasiv vzhledem k citlivosti na úrokový vývoj. Pokud je úrokový vývoj pro banku nepříznivý, tj. např. tehdy, pokud úrokové náklady rostou rychleji než úrokové výnosy banky (banka to sice snižuje úrokový výnos, ale tento pokles je kompenzován ziskem na termínovém trhu).

2.2.2.2 Měnové riziko

Měnové riziko znamená riziko ztráty vyplývající z pohybu měnových kurzů. Tomuto riziku je banka vystavena v případě, kdy se v její rozvaze či podrozvaze vyskytují devizová aktiva nebo pasiva. Protože jsou hodnoty těchto aktiv a pasiv vyjádřeny v korunách, působí změny měnových kurzů automaticky i změnu jejich hodnoty. Míra měnového rizika závisí na podílu devizových aktiv a pasiv v bilanci, což je dáno mírou zapojení banky do cizoměnových aktivit.

Měnové riziko je ve své podstatě blízké úrokovému riziku. Vyplývá pro banku ze změn měnových kurzů. Výše rizika závisí na struktuře aktiv a pasiv banky z měnového hlediska. Riziko je obecně tím vyšší, čím vyšší část aktiv je refinancována pasívami v jiné měně. Řízení měnového rizika je analogické jako u rizika úrokového.

Tuzemský bankovní sektor jako celek není vystaven významnému měnovému riziku. Vyplývá to zejména z lokálního charakteru domácích bank, které v rozhodující míře orientují své obchodní aktivity na tuzemský trh. Přítomnost na zahraničních trzích ať už přímo (např. nákupy zahraničních cenných papírů, úvěrování zahraničních subjektů), či prostřednictvím sítě poboček nebo dceřiných společností zůstává velmi omezená. Tato skutečnost se nezměnila ani přistoupením ČR k EU.

2.2.3 Likvidní riziko

Každá banka, pokud se nechce dostat do potíží, musí být v každém okamžiku likvidní. Likviditou banky rozumíme schopnost banky dostát v každém okamžiku svým splatným závazkům, zejm. schopnost kdykoli vyplatit v požadované formě splatné vklady klientů, resp. provést platbu z účtu podle příkazu klienta.

Při řízení likvidity se banka snaží uvádět do souladu každodenní příliv a odliv likvidních prostředků. K trvalému zabezpečování likvidity musí banka mít k dispozici pohotové zdroje likvidity. Na straně aktiv to znamená vytvářet takové portfolio, které banka zajišťuje dostatek likvidních prostředků, resp. umožňuje jí v případě potřeby okamžitě přeměnit aktiva na likvidní peníze. Na straně pasiv to znamená mít k dispozici takové instrumenty, pomocí nichž může v případě potřeby prakticky okamžitě získat likvidní prostředky.

Pro účely řízení rizika likvidity musí mít banky odpovídající postupy měření a sledování čistých peněžních toků a likvidní pozice v každé z hlavních měn, se kterými pracují. V případě řady položek aktiv a pasiv musejí banky při stanovování jejich doby splatnosti vycházet ze svých předpokladů, které jsou založeny na historické zkušenosti. Udržování souladu časové struktury aktiv a pasiv je základním předpokladem řízení tohoto typu rizika. Kromě standardních scénářů likvidity musejí mít banky připravené postupy pro případy mimořádných situací, které se týkají ať už banky samotné, či finančního trhu jako celku. Proto banky musejí průběžně sledovat možnosti přístupu na trh za účelem získání dodatečných finančních prostředků, resp. za účelem prodeje svých aktiv.

2.2.4 Kapitálové riziko

Kapitálové riziko spočívá v tom, že výše závazků v tržním vyjádření je větší než tržní hodnota veškerých aktiv. Jinými slovy, banka musí udržovat takovou výši vlastního kapitálu, která by tuto situaci vyloučila. Je zřejmé, že čím vyšší je vlastní kapitál banky, tím menší riziko nesolventnosti existuje. Na druhé straně platí, že zvyšování vlastního kapitálu snižuje rentabilitu vlastního kapitálu banky.

2.2.5 Riziko země [19]

Riziko země představuje riziko potenciální ztráty plynoucí z neochoty či neschopnosti subjektů z určité země (či země samotné) uhradit své zahraniční závazky z důvodů, které nesouvisí s běžným úvěrovým rizikem. Neochota plnit své závazky může nastat např. při změně politického režimu v dané zemi, neschopnost dostát svým závazkům může být důsledkem ekonomické krize či přírodní katastrofy. Úroveň rizika země může být někdy obdobná pro několik zemí v určitém regionu, pokud vykazují podobné základní charakteristiky. Kvantifikace rizika země není snadná, souvisí s ekonomickým a politickým vývojem v dané zemi, který lze mnohdy jen obtížně předpovědět. Banky řídí toto riziko zejména stanovováním limitů pro angažovanost vůči jednotlivým zemím či regionům a diferencováním podmínek, za nichž jsou obchodní smlouvy uzavírány.

V rámci řízení tohoto rizika se sledují aktivity vůči nerezidentům jako celku. To umožňuje získat hrubý odhad celkové úrovně rizika vůči klientům a jiným bankám majícím sídlo či bydliště v zahraničí. Významnou roli zde hraje především absolutní výše aktivní a pasivní (a to jak bilanční, tak i mimobilanční) angažovanosti, přičemž dalším významným momentem je struktura nerezidentských aktiv a pasiv.

Možnost rozlišení míry angažovanosti podle konkrétních zemí je velmi důležitá, neboť nerezidenti představují z pohledu své bonity velmi nesourodou skupinu obchodních partnerů. Pro banku má proto mnohem větší vypovídací schopnost rozlišení angažovanosti vůči zahraničí v detailnější formě, a to podle

regionů vykazujících shodné charakteristiky, popř. podle konkrétních zemí, pokud se jedná o země se specifickými rysy a vývojem, nebo je exponovanost vůči těmto zemím, ať již v absolutním nebo relativním vyjádření, významná.

Naprostou většinu bilančních i mimobilančních zahraničních operací (88%) sjednává tuzemský bankovní sektor s rezidenty z členských zemí Evropské unie.

2.3 Funkce obchodní banky

Banky plní činnosti podle zákona o bankách, uvedených v §1 odst. 3. Jsou to podniky specializované na obchodování s penězi a na poskytování služeb spojených s úschovou a pohybem peněžních fondů mezi různými ekonomickými subjekty.

Banky jednak přijímají vklady volných peněžních fondů, jednak provádějí výpůjčky na finančním trhu. Takto soustředěné volné peněžní zdroje připojují k svému vlastnímu podnikatelskému kapitálu, jehož výše je v poměru k „nakoupeným“ fondům velmi nízká, např. v porovnání s výrobními podniky.

Výše uvedeným způsobem získané cizí prostředky spolu s prostředky vlastními jsou pro banky zbožím, se kterým obchodují. Poskytují přímé peněžní půjčky a úvěry nebankovním, bankovním a jiným finančním subjektům, umísťují peněžní prostředky, jimiž disponují, do různých finančních aktiv apod. [2]

Banky rovněž sehrávají roli zprostředkovatele finančního investování. To znamená, že pro své klienty na jedné straně provádějí emisi cenných papírů, na straně druhé potom i jejich nákupy, popř. i jiné obchody, jako např. obchody s finančními deriváty.

Důležitou funkcí bank je i zprostředkování platebního styku. V současné době, kdy převládající formou je bezhotovostní platební styk, k tomu banky mají vhodné podmínky: tím, že vedou běžné účty pro velký počet svých klientů, mohou provádět jejich vzájemné platby pouhým účetním převodem či za pomoci různých platebních instrumentů bez potřeby převodu hotovostních peněz. [5]

3 Druhy bank

V praxi se setkáváme s několika druhy bank, jejichž činnost se do značné míry odlišuje.

3.1 Univerzální komerční banky

Univerzální komerční banky jsou banky, které mohou provádět veškeré bankovní činnosti s výjimkou emise bankovek. Pro tyto banky je typické, že provádějí jak běžné tak kapitálové transakce. Kapitálovými transakcemi se zpravidla zabývají jejich dceřiné společnosti. Na základě tohoto lze říci, že téměř všechny banky působící v České republice mají charakter univerzální banky.²

Dominantní roli mezi těmito bankami hraje jen několik málo velkých bank, vedle nich existuje řada drobnějších bank zaměřených pouze na určité teritorium nebo klientelu. Jejich typickým znakem je nabídka veškerých produktů komerčního bankovníctví. Z hlediska jejich zdrojů převažují různé formy vkladů zejména firem, ale i fyzických osob, důležitou roli hrají i vlastní emitované dluhopisy i úvěry emitované na mezibankovním trhu od jiných bank. V aktivech převažují úvěry poskytované podnikatelským subjektům, dluhopisy firem, státu a dalších subjektů.³

Na principu univerzálního bankovníctví je založena i současná právní úprava bankovníctví v rámci EU, která na základě jednotné bankovní licence umožňuje bankám s licencí provozovat univerzální bankovníctví po celém území EU. Rovněž současný český bankovní systém je založen na tomto principu. [5]

Vedle a nebo v rámci univerzální bank existují banky specializované. Mezi tyto banky řadíme banky hypoteční a komunální a spořitelny. Pro tyto banky je charakteristické, že neprovádějí široký vějíř aktivit, ale specializují se jen na jejich určitý okruh.

3.2 Spořitelny

Spořitelny jsou instituce, které se zaměřují na sběr primárních vkladů a provádění dalších služeb (vedení běžných účtů a platební styk) pro drobnou klientelu. Z tohoto důvodu se obvykle vyznačují velkou sítí poboček. Z hlediska umístění aktiv převládají úvěry poskytované jiným bankám, resp. dalším institucím na peněžním a kapitálovém trhu. [5]

Označení „spořitelna“ staví náš zákon do ekvivalence s termínem „banka“, vyskytuje se např. v případě České spořitelny. Jde však o univerzální obchodní banku. Ve výše popsané formě se u nás spořitelny již nevyskytují.

3.3 Stavební spořitelny [25]

Stavební spořitelny jsou specializované banky, které směřují podle zákona provádět pouze stavební spoření (popř. některé další činnosti vymezené tímto zákonem). Neboli poskytování stavebního spoření je v ČR

---

² přednáška z kurzu Bankovní operace, Prof. Václav Bakule, 2005

³ přednáška z kurzu Bankovní operace, Prof. Václav Bakule, 2005

institucionálně odděleno od samotných specializovaných bank a univerzální banky nemohou samy tento produkt nabízet. Univerzální banky proto zakládají dceřiné banky zabývající se stavebním spořením.

Podstata stavebního spoření spočívá v kombinaci spoření a poskytování účelových úvěrů na bytové potřeby za předem daných podmínek včetně pevně stanovených úrokových sazeb.

Stavební spořitelny jsou bankami podle zákona o bankách. Vztahuje se na ně stejný režim jako na univerzální banky. Navíc tyto banky podléhají speciálnímu zákonu o stavebním spoření, který stanovuje pro stavební spořitelny v některých směrech odlišný režim od univerzálních bank. Především upravuje rizikovitost aktiv, které směřjí stavební spořitelny nabývat.

3.4 Hypoteční banky

Hypoteční banky se specializují na získávání zdrojů emisí vlastních hypotečních zástavních listů a poskytování tzv. hypotečních úvěrů, tj. úvěrů zajištěných stanoveným způsobem zástavním právem na nemovitost.

V ČR mohou hypoteční bankovníctví provozovat i univerzální banky, a to na základě speciální licence jako oddělený produkt.

3.5 Investiční banky

Jsou zaměřeny na provádění bankovních investičních obchodů, za které se považují obchody s cennými papíry, zprostředkování emise cenných papírů, správa portfolia a další.

4 Současná struktura českého bankovního soukromého sektoru

V českém bankovním systému převažují banky univerzální, vedle nich působí banky specializované – stavební spořitelny, hypoteční banky a některé další specializované banky.

Některé obchodní banky fungují v rámci finančních skupin. Finanční skupinu obvykle tvoří tři základní články: zahraniční banka, česká mateřská banka a dceřiné bankovní společnosti. Dceřinou společností založenou bankou může být stavební spořitelna, hypoteční banka, pojišťovna, investiční společnost, penzijní fond, leasingová společnost, factoringová společnost, konzultační kancelář a realitní společnost. Jde o to, že česká mateřská banka si zakládá specializované instituce, což jí umožňuje velký prostor pro poskytování

nejrůznějších bankovních služeb. Snahou banky je být univerzální v tom nejširším smyslu. Každá z mateřských bank však nemusí zakládat všechny výše uvedené dceřiné společnosti. V českém bankovním sektoru v souladu s vývojem v evropském, resp. světovém bankovníctví pokračuje proces budování finančních skupin, který stále více prochází napříč širokým spektrem finančního sektoru.

Nejvýznamnějšími bankovními finančními skupinami v tuzemsku jsou skupiny Československé obchodní banky, a.s., České spořitelny, a.s., a Komerční banky, a.s., které jsou současně členy zahraničních finančních skupin svých mateřských bank. Nabídka produktů a služeb finanční skupiny je diferencovaná, u bankovních finančních skupin je rozhodující nabídka bankovních služeb. Kromě toho nabízejí produkty investičního bankovníctví, investičních fondů, pojišťoven, penzijních fondů, factoringových společností, stavebních spořitelien, leasingových společností a poradenských firem. Do struktury finanční skupiny se promítá hledisko optimalizace činností v rámci celé nadnárodní finanční skupiny mateřské banky, strategické záměry vstupu a působení na tuzemském bankovním trhu. V současnosti má na našem bankovním trhu nejširší strukturu Československá obchodní banka a Česká spořitelna.⁴ Obě tyto skupiny bank mají 15 dceřiných společností. Třetí největší finanční skupinou působící na českém bankovním trhu je skupina KB s 10 dceřinými společnostmi.

Banky v českém bankovním systému se obvykle člení dle velikosti podle výše bilanční sumy. Samostatně jsou vyčleňovány pobočky zahraničních bank a stavební spořitelny. Za velké banky jsou považovány banky s bilanční sumou nad 100 mld. Kč. V současnosti mezi ně patří Česká spořitelna, ČSOB, HVB Bank a Komerční banka, a.s., jíž se v této práci zabývám.

Bilanční suma středních bank se pohybuje od 15 do 100 mld. Kč. Patří sem Dresdner bank, Česká exportní banka, Hypoteční banka, Českomoravská záruční a rozvojová banka, GE Capital Bank, Citibank, Calyon bank, Raiffeisenbank, Volksbank.

Malé banky jsou charakteristické bilanční sumou do 15 mld. Kč. Jejich nejvýznamnějšími představiteli jsou eBanka, BAWAG Bank CZ a Wustenrot hypoteční banka.

Rozhodující význam padá na velké banky, které mají téměř dvoutřetinový podíl na celkové bilanční sumě bankovního sektoru. [5]

---

⁴ přednáška z kurzu Bankovní operace, Prof. Václav Bankule, 2005

Tab. č. 1: Rozdělení bank do skupin

I. Velké banky		4. IST BANKA, a.s.
1. Česká spořitelna, a.s.		5. PPF banka a.s.
2. Československá obchodní banka, a.s.		6. Wüstenrot hypoteční banka a.s.
3. HVB Bank Czech Republic a.s.		
4. Komerční banka, a.s.	IV. Pobočky zahraničních bank	1. ABN-AMRO Bank N.V.
II. Střední banky		2. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
1. BAWAG International Bank CZ a.s.		3. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
2. Citibank a.s.		4. HSBC Bank plc – pobočka Praha
3. CALYON BANK CZECH REPUBLIC, a.s.		5. ING Bank N.V.
4. Česká exportní banka, a.s.		6. Raiffeisenbank im Südtirol eG pobočka Cheb, odštěpný závod
5. Českomoravská hypoteční banka, a.s.		7. Oberbank AG pobočka Česká republika
6. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.		8. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha
7. GE Capital Bank, a.s.		9. Waldviertler Sparkasse von 1842
8. Raiffeisenbank a.s.		
9. Volksbank CZ, a.s.	V. Stavební spořitelny	1. Českomoravská stavební spořitelna, a.s.
10. Zimostenská banka, a.s.		2. HYPO stavební spořitelna a.s.
III. Malé banky		3. Raiffeisen stavební spořitelna a.s.
1. eBanka, a.s.		4. Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.
2. IC Banka, a.s.		5. Všeobecná stavební spořitelna Komerční banky, a.s.
3. BAWAG Bank CZ a.s.		6. Wüstenrot - stavební spořitelna a.s.

Zdroj: Bankovní dohled, ČNB 2004

5 Obecná charakteristika Komerční banky

Komerční banka, a.s. (dále jen KB) je jednou z nevýznamnějších bankovních institucí v ČR. Finanční skupina KB poskytuje klientům komplexní služby v oblasti drobného, podnikového a investičního bankovníctví.

Od roku 1992, kdy byla KB transformována ze státního peněžního ústavu na akciovou společnost, si vybudovala výsadní postavení jednoho ze základních pilířů bankovního systému ČR. V současné době je KB jednou z největších a nejvýznamnějších bankovních institucí ve střední a východní Evropě.

V říjnu 2001 byl na základě privatizačního procesu finanční skupiny KB (včetně jejích dceřiných společností) se stala součástí francouzské finanční skupiny Sociétés Générale (SG). Od vstupu do SG prodělala KB řadu zásadních změn: významně zkvalitnila obsluhu klientů, uvedla na trh řadu nových produktů a představila novou firemní identitu. Díky těmto pozitivním změnám získala KB v roce 2003 ocenění "Nejdůvěryhodnější banka roku" a "Nejdynamičtější banka roku" a v roce 2004 titul "Banka roku".[24] V lednu 2005 KB jako první bankovní subjekt na českém trhu nabídla klientům garantovanou úroveň služeb a jako první soukromá banka v ČR umožňuje klientům využít služeb nezávislého ombudsmana.

K hlavním činnostem KB patří:

- I. přijímání a ukládání vkladů v české a cizí měně;
- II. poskytování úvěrů a záruk v české a cizí měně;
- III. vedení běžných a termínovaných účtů v české a cizí měně;
- IV. poskytování dalších bankovních služeb v rozsáhlé síti poboček v ČR;
- V. devizové operace na mezibankovním peněžním trhu;
- VI. bankovní služby zahraničnímu obchodu;
- VII. bankovní služby v oblasti kapitálových trhů.

Úplný přehled činností KB vyplývající z licence je uveden v příloze č.1.

Banka sídlí na adrese Na Příkopě 33, čp. 969, 114 07 Praha 1. Banka působí v České republice a ve Slovenské republice, kde má jednu dceřinou společnost, Komerční banku Bratislava, a.s. Kmenové akcie Banky jsou veřejně obchodovatelné na Burze cenných papírů v Praze. Majoritním vlastníkem Banky je francouzská banka Sociétés Générale, která vlastní 60,35 % (2003 – 60,35 %) akcií Banky.

Dalšími dceřinými společnostmi KB jsou: Penzijní fond Komerční banky, a. s., Factoring KB, a. s., Komerční finance, B. V., Komerční pojišťovna, a. s., ESSOX, s. r. o., Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s., CBCB - Czech Nankiny Credit Bureau, a. s. a All in reality estate leasing, a. s. Tyto společnosti sídlí v Praze, výjimkou je ESSOX sídlící v Českých Budějovicích a Komerční finance se sídlem v Amsterdamu. [24]

Finanční skupina KB poskytuje klientům komplexní služby v oblasti retailového, podnikového a investičního bankovníctví. Zaměstnanci KB obsluhují více než 1,42 milionu klientů, kteří mohou využít rozsáhlé sítě 335 obchodních míst v celé České republice. KB provozuje 555 bankomatů a více než polovina klientů využívá služeb telefonního, internetového nebo PC bankovníctví. [16]

KB je dlouhodobě bankou mající největší základnu podnikové klienty v ČR, kterým poskytuje kompletní finanční servis na individuální bázi, a to včetně globálních produktů skupiny SG. Klíčovým hráčem je KB především na trhu malých a středních podniků. Dále má KB postavení předního poskytovatele investičních bankovních služeb pro podnikovou klientelu v ČR. Jakožto člen SG se KB v současné době snaží dosáhnout, vedle výše zmíněných pozic, i pozice přední retailové finanční instituce. V roce 2004 byla podle vkladů privátních klientů třetí největší bankou v ČR. Rovněž z hlediska objemu poskytnutých úvěrů byla KB v roce 2004 na třetím místě. Výše uvedená pozice KB na českém bankovním trhu dělá z KB nejziskovější banku v ČR. Největšími konkurenty KB jsou ČSOB, Česká spořitelna, HVB Bank ČR a GE Money Bank.

Tab. č. 2: Postavení KB mezi 5 největšími bankami v ČR

Banka	Vklady privátních klientů (v mld. Kč)	Objem poskytnutých úvěrů (v mld. Kč)	Zisk (v mld. Kč)
KB	358,965	156,525	8,897
ČSOB	425,058	249,093	6,816
Česká spořitelna	444,800	213,446	8,649
HVB Bank ČR	70,318	85,053	1,866
GE Money Bank	45,428	37,229	2,242

Vlastní zpracování podle TOP Finance 2005

5.1 Aktivity skupiny KB v členění podle jejích klientů [17]

5.1.1 Retailové bankovníctví

V oblasti drobného bankovníctví se KB zaměřuje na poskytování komplexních finančních služeb fyzickým osobám a malým podnikům. Banka nabízí klientům depozitní a úvěrové produkty a platební služby. Klienti mohou také vedle standardních bankovních produktů využít možnosti pojištění, důchodového připojištění, uzavřít smlouvu o stavebním spoření nebo leasingovou smlouvu, či investovat do podílových či zajištěných fondů.

Nejvýznamnějšími aktivitami KB v sektoru občanů, jak je patrné z níže uvedené tabulky, je poskytování hypotečních a spotřebitelských půjček a financování prostřednictvím kreditních karet.

Tab.č. 3: Aktivity KB v sektoru občanů

Občané	2005	2004	Změna
Počet hypotečních úvěrů	41 100	30 400	+35 %
Objem hypotečních úvěrů (mld. Kč)	43,1	31,0	+39 %
Počet spotřebitelských úvěrů	144 900	118 500	+22 %
Objem spotřebitelských úvěrů a čerpaných kontokorentů (mld. Kč)	11,4	9,7	+18 %
Objem úvěrů z kreditních karet (mld. Kč)	1,3	0,9	+44 %
Počet aktivních kreditních karet	96 200	66 100	+46 %
Počet aktivních balíčků služeb	812 900	718 200	+13 %
Počet dětských kont	127 400	94 800	+34 %

Zdroj: výroční zpráva KB 2005

V segmentu podnikatelů a malých podniků, na němž má KB vedoucí tržní pozici, je KB aktivní především ve třech oblastech: každodenní bankovníctví, financování a pojištění.

Klienti tohoto segmentu využívají z více než poloviny tzv. finančních balíčků a podnikatelských úvěrů (viz. následující tabulka).

Tab.č.4: Aktivity KB v sektoru malých podniků

Malé podniky	2005	2004	Změna
Počet úvěrů	15 967	11 048	+45 %
Počet povolených debetů a kontokorentů	65 916	54 867	+20 %
Počet kreditních karet	24 541	0	N/A
Objem čerpaných úvěrů, debetů běžných účtů a úvěrů z kreditních karet (mld. Kč)	10,1	7,1	+42 %
Počet finančních balíčků	145 221	114 484	+27 %

Zdroj: Výroční zpráva KB 2005

Středním podnikům a municipalitám KB nabízí úvěry, factoring, leasing, provádění zahraničních plateb, on-line přístup na finanční trhy a Trade finance. KB je schopna ošetřovat obchodní rizika těchto klientů a poskytovat jim individuální odborné poradenství. KB těmto klientům nabízí i možnost úvěru založeného na úvěrové lince Evropské banky pro obnovu a rozvoj podporované Evropskou unií. KB rovněž spolufinancuje a předfinancovává projekty podporované EU prostřednictvím programu KB Ponte.

Se zaměřením na české společnosti, které chtějí vytvořit své dceřiné společnosti v zahraničí, KB umožňuje otevření účtu v cizině u bank náležejících k mezinárodní síti SG nebo jiným partnerským bankám.

5.1.2 Podnikové a investiční bankovníctví

Oblast podnikového a investičního bankovníctví zahrnuje obsluhu středních podniků a municipalit a velkých korporací. KB poskytuje těmto klientům platební služby, financování obchodu, zajišťování, leasing, factoring, úvěrování, správu aktiv, služby kapitálového trhu, finanční poradenství a další služby v závislosti na individuálních potřebách klienta. V segmentu velkých podniků má KB vedoucí pozici na českém trhu.

V rámci své úvěrové činnosti poskytuje KB i úvěry syndikované. V srpnu 2005 byla KB jedním z předních mandátovaných aranžérů a výhradním agentem u úvěrové linky ve výši 12 miliard Kč, což byla vůbec nejvyšší úvěrová částka denominovaná v Kč sjednaná na trhu syndikovaných úvěrů pro podnikové klienty. Rovněž úzká spolupráce s Komerční bankou Bratislava se odráží ve vysokém objemu poskytovaných úvěrů týkajících se stavebních projektů a přímých zahraničních investic na Slovensku.

Svým klientům KB nabízí i velký objem produktů s přidanou hodnotou, jako jsou opce, úrokové swapy a zajištění komodit.

Do této kategorie aktivit KB patří i prodej produktů jako jsou na míru šité plány penzijního a životního pojištění pro podnikové zaměstnance, vedení vozových parků, zprostředkování spotřebitelských úvěrů společnosti Essox a další.

Velké české a mezinárodní podniky a skupiny rovněž využívají platebních služeb KB. Proto KB klade důraz na rozvoj sofistikovaných cash poolingových řešení pro tuzemské i přeshraniční operace.

V rámci investičního bankovníctví nabízí KB měnové nástroje a deriváty, řízení likvidity, financování aktivit prostřednictvím kapitálového trhu, fúze a akvizice, poradenství a individuální správu majetku.

KB poskytuje likviditu řadě tržních segmentů, sjednává syndikované půjčky a zpracovává rostoucí objem devizových a derivátových transakcí u svých podnikových a institucionálních klientů.

KB má vedoucí pozici poskytovatele cizoměnových opcí českým podnikovým klientům.

Investiční produkty zahrnují státní dluhopisy a podnikové dluhopisy, u kterých se KB řadí k neaktivnějším tvůrcům trhu, a řadu produktů šitých na míru a vytvořených ke zvýšení výnosů investic, které jsou spojeny s pohybem úrokových sazeb a akciového trhu.

KB nabízí rovněž pomoc při oceňování firem, poradenství při nákupu a prodeji a při vyjednávání a odkupu podniku managementem. Zařizuje přeshraniční transakce pro tuzemské i mezinárodní klienty.

6 Základní účetní výkazy banky

Podobně jako u jiných podniků, podávají obchodní banky základní informaci o obsahu, rozsahu a do jisté míry i kvalitě činnosti banky dva nejdůležitější účetní výkazy – účetní rozvaha či bilance a výkaz zisků a ztrát.

Dále uvádím výklad ekonomické podstaty jednotlivých položek včetně vzájemných souvislostí i regulatorních opatření determinujících jejich obsah i výši. Na údajích za KB ukáží i kvantitativní aspekty bilance banky. V příloze č. 2 uvádím oba účetní výkazy KB za rok 2004.

6.1 Rozvaha banky

Obecně rozvaha banky dává informaci o tom, jaká je struktura majetku dané banky na jedné straně a z jakých zdrojů je tento majetek financován na druhé straně. Pasiva zahrnují jak cizí tak vlastní zdroje. Z logiky podvojného účetnictví plyne, že každá rozvaha musí být účetně vždy vyrovnaná. Základní struktura rozvahy banky a následně i podrozvahy vychází ze současné platné metodiky.⁵

---

⁵ Účtová osnova pro banky je upravena Vyhláškou č. 501/2002 Sb., kterou se provádí zákon o účetnictví

6.1.1 Aktiva KB v roce 2004

6.1.1.1 Hotovost a běžné účty u bank

Struktura položky „hotovost a běžné účty u bank“ obsahuje hotovostní peníze, které má banka na svých pokladnách a v trezorech. Dále jsou zde vykazovány vklady u centrálních bank, které je možné čerpat na požádání nebo do 24 hodin po oznámení, jejich část slouží jako povinné minimální rezervy a jsou úročeny. Výše povinných minimálních rezerv je bance stanovena v relaci k objemu primárních vkladů, které u ní mají klienti uloženy.⁶ Ke konci roku 2004 byla úroková sazba ČNB ve výši 2,50 % (2003: 2,00 %). Ve Slovenské republice byly povinné minimální rezervy úročeny 1,5 % (2003: 1,5 %).

Do položky „hotovost a běžné účty u bank“ se započítávají i vklady u jiných bank. Jejich objem je ale ve srovnání s předchozími podpoložkami malý, konkrétně u KB to je v daném období 124 mil. Kč.

V roce 2004 tvořily hotovost a jiné pokladní hodnoty 55% a účty u centrálních bank 44,3% této položky v aktivech celého českého bankovního sektoru. [19] Tato proporce platí i pro rozvahu KB.

Tab. č. 5: Složení hotovosti a běžných účtů KB u bank

Hotovost a jiné pokladní hodnoty (v mil. Kč)	5 830
Účty u centrálních bank (v mil. Kč)	4 305
Vklady u bank (v mil. Kč)	124
Celkem hotovost a běžné účty u bank (v mil. Kč)	10 259

Vlastní zpracování podle výroční zprávy KB 2004

6.1.1.2 Pohledávky za bankami

Do položky „pohledávky za bankami“ se zahrnují veškeré formy nesekuritizovaných pohledávek vyplývajících z bankovních obchodů s tuzemskými i zahraničními bankami. Jde především o obchody související s prováděním mezibankovního platebního styku a dále úvěrové obchody na peněžním trhu. Jsou zde vykazovány i pohledávky za centrálními bankami, které nesplňují podmínku možnosti čerpat je na požádání či do 24 hodin.

⁶ Opatření ČNB 2/2003, kterým se stanoví minimální výše likvidních prostředků a podmínky tvorby povinných minimálních rezerv

KB v této souvislosti vykazuje podpoložky: úvěry a jiné pohledávky za bankami, dluhopisy bank pořízené v primárních emisích určené k obchodování, úvěry poskytnuté centrálním bankám formou repo operací a termínované vklady u bank.

Celkem byly pohledávky KB za bankami 233 436 mil. Kč v daném období, což činilo tuto položku objemově největší v aktivech KB. Stejná položka je v aktivech českého bankovního sektoru objemově druhá, za pohledávkami za klienty. Pohledávky KB za bankami v ní byly obsaženy 28,2%. [16]

6.1.1.3 Kladné a záporné reálné hodnoty finančních derivátů

V položkách „kladné a záporné reálné hodnoty finančních derivátů“ se odráží reálná hodnota derivátů včetně reálné hodnoty vložených derivátů oddělených od hostitelského nástroje a marže burzovních derivátů.

V poslední době došlo k prudkému nárůstu objemu derivátů v obchodech bank a tak i k růstu jejich významu z hlediska dopadu do rizik banky. V rozvaze se deriváty na počátku zachytí v pořizovacích cenách, v průběhu doby do splatnosti derivátu jsou oceňovány v reálných hodnotách. V případě, že reálná hodnota derivátů je kladná, objevuje se v aktivech banky, záporná hodnota derivátů je vykazována v pasivech. Reálná hodnota finančních instrumentů je částka, za kterou by mohlo být v transakcích mezi znalými a ochotnými stranami za obvyklých podmínek směřeno aktivum nebo vyrovnán závazek. Konkrétně se za ni považuje tržní cena, není-li k dispozici kvalifikovaný odhad.

Derivátem se pro účely účetnictví rozumí finanční nástroj současně splňující tyto podmínky: jeho reálná hodnota se mění v závislosti na změně úrokové míry, ceny cenného papíru, ceny komodity, měnového kurzu, cenového indexu, na úvěrovém hodnocení nebo úvěrovém indexu, resp. v závislosti na podobné proměnné; nevyžaduje počáteční čistou investici nebo vyžaduje malou počáteční čistou investici, která je nižší, než by se vyžadovalo u jiných nástrojů, které podobně reagují na změny v úvěrových a tržních faktorech; je smluven a vyrovnán k budoucímu datu, přičemž doba sjednání obchodu do jeho vypořádání je u něho delší než u spotové operace.

Celková kladná reálná hodnota derivátů KB byla v roce 2004 11 339 mil. Kč, v čemž se odráží meziroční nárůst o 25,7%. Ve stejném období činila záporná reálná hodnota derivátů KB 4 700 mil. Kč, meziroční růst byl 35,3%. Do kladné reálné hodnoty derivátů se nejvíce promítla hodnota zajišťovacích úrokových swapů (44%). Významné jsou i další úrokové nástroje (21%) a také měnové nástroje (35%). V případě záporné reálné hodnoty mají význam spíše než zajišťovací úrokové swapy ostatní úrokové nástroje (55%). Významné jsou dále měnové nástroje (43%). Podrobný přehled derivátů KB a jejich kladné i záporné reálné hodnoty za roky 2003 a 2004 uvádím níže v tabulce.

Tab.č.6: Struktura derivátů KB v roce 2004

Derivát	Reálná hodnota 2004		Reálná hodnota 2003	
	Mil. Kč	Kladná	Záporná	Kladná
Úrokové swapy	2 146	2 268	1 635	1 735
Úrokové forwardy	247	299	62	64
Úrokové opce	2	0	11	7
Celkem úrokové nástroje	2 395	2 567	1 708	1 806
Měnové swapy	1 870	1 639	877	829
Gross currency swapy	1 775	58	2 400	56
Měnové forwardy	103	105	75	39
Nakoupené opce	208	0	48	0
Prodané opce	0	208	0	47
Měnové nástroje celkem	3 956	2 010	3 400	971
Úvěrové opce	0	0	0	0
Forwardy na dluhopisy	0	0	1	0
Komoditní forwardy	7	7	0	0
Komoditní swapy	1	0	0	0
Nakoupené komoditní opce	19	0	0	0
Prodané komoditní opce	0	19	0	0
Ostatní nástroje celkem	27	26	1	0
Zajišťovací úrokové swapy	4 961	97	3 914	697

Zajišťovací nástroje celkem	4 961	97	3 914	697
Celkem	11 339	4 700	9 023	3 474

Vlastní zpracování podle výroční zprávy KB 2004

6.1.1.4 Pohledávky za Českou konsolidační agenturou

Pohledávky za Českou konsolidační agenturou zahrnovaly k 31. prosinci 2004 částku v hodnotě 2 945 mil. Kč (2003: 24 303 mil. Kč). [16] Za závazky České konsolidační agentury ručí stát.

6.1.1.5 Úvěry a pohledávky za klienty (čisté)

V položce „úvěry a pohledávky“ jsou vykazovány pohledávky za tuzemskými i zahraničními nebankovními subjekty vyplývající z finančních činností, zejména z poskytnutých úvěrů; jsou tu obsaženy také ostatní pohledávky, jako debetní zůstatky na běžných účtech vedených bankou, pohledávky plynoucí z faktoringu, finančního leasingu, z plateb ze záruk a akreditivů; rovněž jsou zde vykazovány některé pohledávky spojené s obchody s cennými papíry, pokud je v uvedených případech lhůta delší než 30 kalendářních dnů. Posléze jsou zde vykazovány pohledávky vyplývající z dluhových cenných papírů pořízených v primárních emisích, neurčené k obchodování emitované nebankovními subjekty. V případě KB jsou největší podpoložkou úvěry klientům, činí 159 317 mil. Kč.

Tab. č. 7: Struktura úvěrů a pohledávek KB za klienty

mil. Kč	2004
Dluhové cenné papíry pořízené v primárních emisích neurčené k obchodování	1 335
Úvěry klientům	159 317
Směnky	759
Forfaity	668
Ostatní pohledávky za klienty	109
Hrubá částka úvěrů a pohledávek za klienty	162 188
Opravné položky a rezervy k úvěrům klientům	-5 627
Opravné položky k ostatním pohledávkám za klienty	-36
Celkem úvěry a pohledávky za klienty (čisté)	156 525

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

Objemově významné jsou i směnky a forfaity. Tato položka zahrnuje ztrátové úvěry klientům ve výši 3 087 mil. Kč (2003: 3 755 mil. Kč).

Celkem úvěry a pohledávky za klienty činí 156 525 mil. Kč, což je objemově druhá největší položka v aktivech KB. V aktivech českého bankovního sektoru je tato položka objemově největší. Pohledávky KB za klienty v ní tvoří jen 14,5%.

Analýza úvěrového portfolia KB dle klasifikace⁷ ukazuje, že 83,4% jsou úvěry standardní, 10,7% sledované, 2,6% nestandardní, 0,7% pochybné a 2,5% ztrátové. Průměrná struktura úvěrů poskytovaných českými bankami je: 89% standardní, 6% sledované, 2% nestandardní, 1% pochybné a 2% ztrátové. [19]

Tab.č.8: Klasifikace úvěrů KB podle rizikovosti k 31.12.2004

Úvěry	Zůstatková hodnota v mil. Kč za rok 2004
Standardní	134 076
Sledované	16 798
Nestandardní	3 393
Pochybné	674
Ztrátové	176
Celkem	155 117

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

Z tohoto porovnání plyne, že v KB procento ohrožených úvěrů je nepatrně nad průměrem, Celkově lze proto říci, že úvěrové portfolio KB je kvalitní. Daná klasifikace pohledávek se odvozuje od jejich kvality (rizikovosti), která je hodnocena na základě délky prodlení ve splátkách úroků a jistiny, finanční situace a dřívější platební morálky dlužníka.

Analýza dle zeměpisných oblastí ukazuje, že KB poskytla 95,2% úvěrů domácím subjektům a 4,8% jiným evropským subjektům.

Tab. č. 9: Klasifikace úvěrů KB podle zeměpisných oblastí k 31.12.2004

mil. Kč	2004
Česká republika	154 229
Jiné evropské státy	7 761
Ostatní	89
Celkem	162 079

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

Analýza dle kategorií klientů ukazuje, že KB poskytla 26,2% úvěrů osobám fyzickým, 67% právnickým osobám a 6,8% veřejnému sektoru.

⁷ Opatření ČNB ze dne 6.11.2002, kterým se stanoví pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv a pravidla pro nabývání některých druhů aktiv

Tab. č. 10: Klasifikace úvěrů KB dle kategorií klientů k 31.12.2004

mil. Kč	2004
Fyzické osoby	42 459
Právnícké osoby	108 576
Věřejný sektor	11 044
Celkem	162 079

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

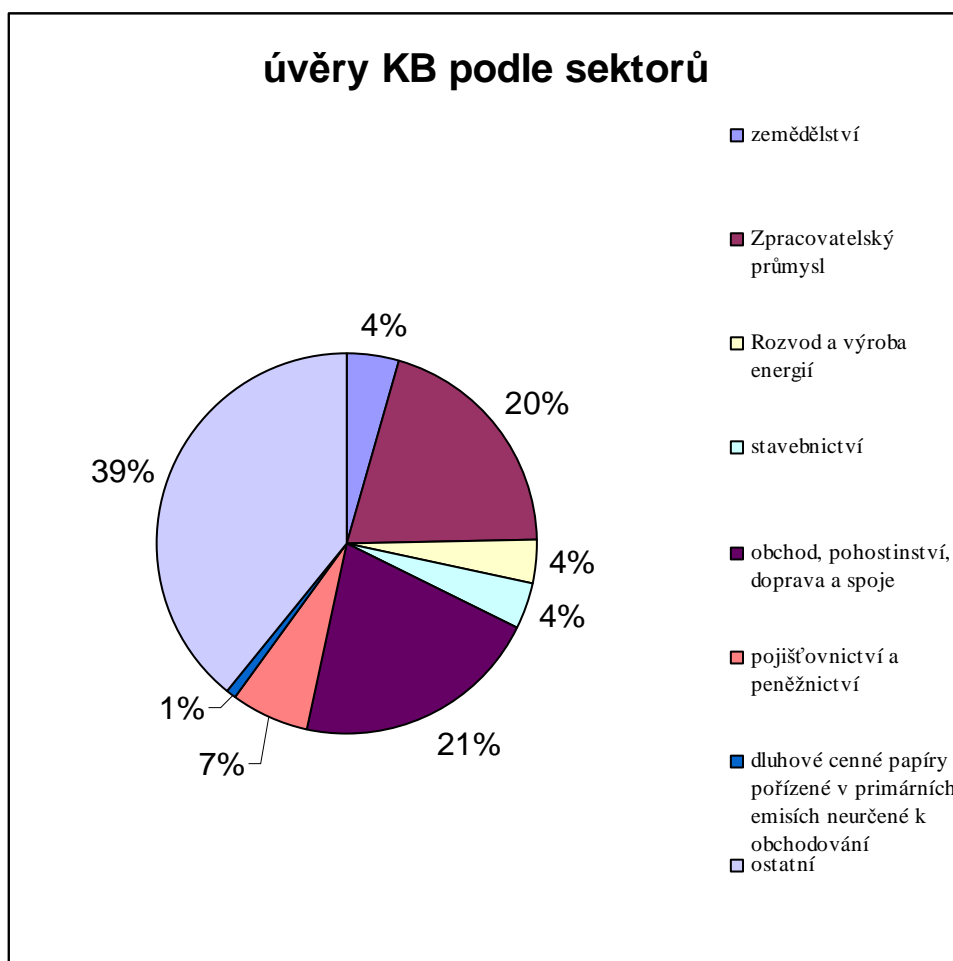
Z hlediska sektorů patří 20,5% klientů KB do zpracovatelského sektoru, 21% se zabývá obchodem, pohostinstvím, dopravou nebo spoji a 6,7% peněžnictvím a pohostinstvím. První dva uvedené poměry jsou z hlediska celkového sektoru mírně nadprůměrné. Na druhé straně má bankovní sektor má jako celek větší podíl klientů ze sektoru peněžnictví a pohostinství. Toto srovnání vyplývá z níže uvedené tabulky a grafu.

Tab. č. 11: Klasifikace úvěrů KB dle sektorů k 31.12.2004

mil. Kč	2004
Zemědělství	7 096
Zpracovatelský průmysl	33 138
Rozvod a výroba energií	5 877
Stavebnictví	6 071
Obchod, pohostinství, doprava a spoje	34 180
Pojišťovnictví, peněžnictví	10 868
Dluhové cenné papíry pořízené v primárních emisích neurčené k obchodování	1 335
Ostatní	63 514
Úvěry klientům celkem	162 079

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

Graf č. 1: Struktura úvěrů podle ekonomických odvětví

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

V roce 2004 došlo v bankovním sektoru ke zvýšení objemu klientských úvěrů, z nichž zejména úvěry poskytnuté obyvatelstvu zaznamenaly vysoké tempo růstu. Například hypoteční úvěry vzrostly proti předchozímu roku o více než polovinu. Úvěry obyvatelstvu dosáhly více než čtvrtinového podílu všech poskytnutých klientských úvěrů. To přispělo ke zlepšování kvality úvěrového portfolia, protože jde o méně rizikové úvěry. Dále došlo k poklesu podílu klasifikovaných úvěrů na růstu celkového objemu úvěrového portfolia. Klasifikované úvěry vzrostly především v nejméně rizikové kategorii sledovaných úvěrů.

6.1.1.6 Cenné papíry

Cenné papíry, které nejsou účastmi, jsou z hlediska účelu, za jakým banka dané papíry drží, členěny na cenné papíry držené do splatnosti, k obchodování a k prodeji.

Cenné papíry držené do splatnosti jsou cenné papíry, které mají stanovenou splatnost, u nichž má banka úmysl a schopnost držet je do splatnosti. KB držela v roce 2004 tyto cenné papíry jen ve formě dluhopisů s pevnou úrokovou sazbou, a to v celkové výši 1 001 mil. Kč, což tvořilo 21,7% celkových aktiv KB.

Cenné papíry k obchodování jsou cenné papíry, které banky drží za účelem krytí proti riziku výkyvu cen. Jde o dluhopisy jak s pevnou tak proměnlivou úrokovou sazbou, o směnky a o pokladniční poukázky. Oproti roku 2003 KB navýšila hodnotu dluhopisů s pevnou úrokovou sazbou o více než dvojnásobek. Naopak snížila hodnotu pokladničních poukázek téměř osmkrát. V portfoliu k obchodování jsou zahrnuty pokladniční poukázky emitované Ministerstvem financí České republiky a Českou konsolidační agenturou v hodnotě 2 651 mil. Kč (2003: 22 411 mil. Kč) a slovenské státní pokladniční poukázky v hodnotě 235 mil. Kč (2003: 305 mil. Kč). Celkově se hodnota cenných papírů k obchodování snížila z 26 105 na 9 673 mil. Kč.

Tab. č. 12: Struktura cenných papírů KB k obchodování k 31.12.2004

mil. Kč	2004 Reálná hodnota
Akcie a podílové listy	50
Dluhopisy s pevnou úrokovou sazbou	6 116
Dluhopisy s proměnlivou úrokovou sazbou	472
Směnky	149
Pokladniční poukázky	2 886
Dluhopisy celkem	9 623
Celkem cenné papíry k obchodování	9 673

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

Cenné papíry k prodeji zahrnují pohledávky ve společnostech, jež nejsou účastmi KB. Jedná se o cenné papíry, které nejsou cennými papíry ani k obchodování, ani drženy do splatnosti. Tyto cenné papíry drží KB, aby realizovala zisk. V této položce jsou vykazovány pohledávky v jiných akciových společnostech, které nejsou účastmi. V případě cenných papírů k prodeji převažují dluhopisy s pevnou úrokovou sazbou. Celková hodnota byla 19 630 mil. Kč. I v tomto případě tak došlo k poklesu oproti předchozímu roku.

Celkem KB v roce 2004 držela cenné papíry hodnotě 30 304 mil. Kč, což je 14,5% cenných papírů držných bankami působícími v ČR. Ve srovnání s dalšími velkými bankami působícími u nás je to však nejméně. tato finanční aktiva tvoří 6,5% celkových aktiv KB, zatímco v aktivech celého sektoru tvoří 7,9%. Struktura cenných papírů v aktivech KB z hlediska účelu držení je: 3,3% cenné papíry do splatnosti, 31,9% k obchodování, 65% k prodeji. Tatáž struktura v aktivech celého sektoru je: 56,2% cenné papíry do splatnosti, 14,3% k obchodování, 29,4% k prodeji. [19] U KB je tak viditelná tendence k vyššímu krytí proti výkyvu cen. Rovněž KB využívá ve větší míře cenné papíry k tvorbě zisku než je tomu v průměru v celém bankovním sektoru.

6.1.1.7 Náklady a příjmy příštích období a ostatní aktiva

Banky musí účtovat o jednotlivých případech v obdobích, s nimiž tyto případy časově a věcně souvisejí. Proto výdaje, resp. příjmy příštích období vynaložené během daného účetního období, ale týkající se nákladů resp. příjmů pozdějších období, se vykazují v této položce.

Jako ostatní aktiva se do této položky zahrnují rovněž ostatní pohledávky vůči třetím osobám, ostatní pokladní hodnoty, zlato, jiné drahé kovy, pohledávky z obchodování s cennými papíry. Výše ostatních aktiv KB byla ve sledovaném období 1202 mil. Kč, celkově pak KB v této položce vykázala 2 355 mil. Kč. Náklady a příjmy příštích období a ostatní aktiva KB tvoří pouze 2,5% stejné položky v rozvaze českého bankovního sektoru. Důvodem je objem ostatních aktiv.

Tab. č. 13: Struktura nákladů a příjmů a ostatních aktiv KB k 31.12.2004

mil. Kč	2004
Náklady a příjmy příštích období	778
Zůstatky uspořádacích účtů	228
Ostatní pohledávky z obchodování s cennými papíry	147
Ostatní aktiva	1 202
Celkem náklady a příjmy příštích období a ostatní aktiva	2 355

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

6.1.1.8 Odložená daňová pohledávka a odložený daňový závazek

Odložená daň je počítána z přechodných rozdílů mezi daňovou základnou a účetní hodnotou pomocí daňových sazeb platných v obdobích, kdy se odhaduje uplatnění dočasného daňového rozdílu, tj. 26 %, resp. 19 % ve Slovenské republice pro rok 2005 a 24 % od roku 2006 (2003: 31 %, resp. 25 % ve Slovenské republice, 2004: 28 %, resp. 19 % ve Slovenské republice). Odložená daň je nástrojem banky, s jehož pomocí je možné vykázat účetní zisk po zdanění v podobě, která odpovídá ekonomické realitě, a ne pouze daňovým předpisům. Používá se v případě, že by rozdíl mezi daňovým základem a účetním ziskem vedl k nesprávnému pohledu na finanční situaci banky. [6]

Odložená daňová pohledávka, resp. závazek se týká: odložené daňové pohledávky, odpisů, nerealizované ztráty z cenných papírů, bankovní rezervy a opravné položky, opravné položky k nebankovním pohledávkám, opravné položky k majetku, nebankovní rezervy, ztrátu z minulých zdaňovacích období a ostatní dočasné rozdíly. Obecně lze říci, že odložená daňová pohledávka vzniká jako odečitatelný dočasný rozdíl mezi účetní hodnotou aktiva nebo závazku v rozvaze a daňovou základnou aktiva nebo daňovou základnou závazku. Dále vzniká, jestliže je možné pro daňové účely uplatnit v budoucích obdobích daňovou ztrátu nebo si do budoucna převést různé daňové odpočty. [6]

Odložený daňový závazek KB činil v roce 2004 1 055 mil. Kč. V roce 2004 bylo do výkazu zisků a ztrát zaúčtováno snížení odložené daňové pohledávky ve výši 103 mil. Kč (2003: snížení o 395 mil. Kč) a snížení odloženého daňového závazku o 13 mil. Kč (2003: snížení o 9 mil. Kč). Dále bylo rozvahově zaúčtováno proti vlastnímu kapitálu zvýšení odloženého daňového závazku ze změny reálné hodnoty zajišťovacích derivátů ve výši 389 mil. Kč (2003: snížení o 480 mil. Kč).

6.1.1.9 Majetkové účasti v přidružených a nekonsolidovaných společnostech

Tato položka obsahuje zejména akcie, zatímni listy, poukázky na akcie a ostatní podíly v jiných než akciových společnostech, přičemž míra vlivu banky přesahuje stanovenou mez, která vymezuje účasti s rozhodujícím nebo podstatným vlivem, tj. účasti v dceřiných nebo přidružených společnostech. Objem účastí banky je regulován jednak přímo zákonem o bankách a jednak opatřeními ČNB. KB vlastní majetkové účasti s rozhodujícím vlivem v hodnotě 292 mil. Kč a majetkové účasti s podstatným vlivem ve výši 536 mil. Kč. Celkově KB v této položce vykazuje 828 mil. Kč, což je 4,45% ve stejné položce za celý český bankovní sektor. Procentuálně mají banky působící v ČR více majetkových účastí s podstatným vlivem než KB (35,2% zatímco KB 12,1%). Tato položka nezaznamenala v porovnání s předchozím rokem výraznou změnu.

Účastmi s rozhodujícím vlivem jsou účasti v dceřině společnosti. Dceřinou společností (ovládanou osobou) se rozumí společnost, v níž banka fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku. Rozhodujícím vlivem se rozumí schopnost banky řídit finanční a operativní politiku jiné společnosti, a tak dosahovat prospěchu z jejich aktivit.

Účasti s podstatným vlivem představují účasti v přidružené společnosti. Přidruženou společností se rozumí společnost, která není dceřinou společností, a banka v ní vykonává podstatný vliv. Podstatným vlivem se rozumí schopnost banky podílet se na finanční a operativní politice jiné společnosti, ale bez schopnosti vykonávat rozhodující vliv. Podstatný vliv banka vykonává, když má přímý nebo nepřímý podíl nejméně 20% na základním kapitálu nebo hlasovacích právech v jiné společnosti, pokud v této společnosti nevykonává rozhodující vliv nebo pokud zřetelně neprokáže, že podstatný vliv není schopna vykonávat. Při menším než 20% podílu se podstatný vliv nepředpokládá, pokud není zřetelné, že existuje. Za účasti s podstatným vlivem jsou považovány i účasti na určité osobě, v nichž banka vykonává rozhodující vliv pouze jako jedna z osob jednajících ve shodě.

Dceřinými společnostmi KB v roce 2004 byly Penzijní fond Komerční banky a.s., ALL IN REAL ESTATE LEASING a.s., ALL IN, a.s., ASIS, a.s. a Společnost pro informační databáze, a. s.. V uvedených společnostech KB měla 100%. Společnosti ASIS a.s. a ALLIN a.s. byly v roce 2004 v likvidaci. Jedinou přidruženou společností KB, ve které má KB konkrétně 40% podíl, je Všeobecná stavební spořitelna KB,

a.s. KB prodala v roce 2004 společnost MUZO, a.s., která vlastnila 100% majetkovou účast ve Společnosti pro informační databáze. Sídla a předmět podnikání těchto společností jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab.č. 14: Majetkové účasti KB s podstatným a rozhodujícím vlivem

mil. Kč Firma a právní forma	Sídlo	Předmět podnikání	základ kč
Majetkové účasti s rozhodujícím vlivem			
Komerční pojišťovna, a.s.	Karolinská 1/850, 188 00 Praha 8	pojišťovnictví	
Komerční banka Bratislava, a.s.	Medená 6, 811 02 Bratislava	bankovníctví	
Penzijní fond Komerční banky a.s.	Lucemburská 1170/7, 113 11 Praha 2	penzijní fond	
Factoring KB, a.s.	Na Poříčí 36, 110 02, Praha 1	faktoring	
Investiční kapitálová společnost KB, a.s.	Dlouhá 34, 110 15 Praha 1	investiční společnost	
ESSOX s.r.o.	Senovážné nám. 231/7, 370 01 České Budějovice	spotřebitelské úvěry, leasing	
ALL IN REAL ESTATE LEASING a.s.	Truhlářská 18/1118, 110 00 Praha 1	podpůrné bankovní služby	
ASIS, a.s. v likvidaci	nám. OSN 1/844, 190 02 Praha 9	v likvidaci	
Komerční Finance, B. V.	Teleportboulevard 140, 1043 EJ Amsterdam, Nizozemsko	finanční instituce	
ALL IN, a.s. v likvidaci	Truhlářská 18, 110 00 Praha 1	v likvidaci	
Majetkové účasti s podstatným vlivem			
Všeobecná stavební spořitelna KB, a.s.	Bělehradská 128, 120 21 Praha 2	stavební spořitelna	
CBCB - Czech Banking Credit Bureau, a.s.	Na Příkopě 21/1096, 117 19 Praha 1	sběr dat pro hodnocení kreditního rizika	

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

6.1.1.10 Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (čistý)

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek představuje obvykle v aktivech banky pouze relativně malou část. Za dlouhodobý nehmotný majetek se považují zejména zřizovací výdaje, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práva a goodwill při splnění právními předpisy a bankou stanovenými pravidly. Dlouhodobým hmotným majetkem rozumíme zejména budovy, pozemky, stavby, soubory movitého majetku včetně příslušenství, dopravní prostředky.

Hodnota majetku KB byla v roce 2004 11 874 mil. Kč. V téže položce za celý český bankovní sektor se toto číslo odráží 22,6%. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek tvoří 1,9% aktiv českého bankovního sektoru. U KB to je 2,58% z celkových aktiv.

6.1.2 Pasiva KB v roce 2004

Pasiva KB činila ve zkoumaném období 460 269 mil. Kč, a představovala 17,5% celkových pasiv sektoru.

6.1.2.1 Závazky vůči bankám

V položce „závazky vůči bankám“ se vykazují veškeré neseuritizované nepodřízené závazky banky vyplývající z obchodů s centrální bankou a jinými bankami. Jedná se zejména o přijaté úvěry, závazky z repo obchodů, realizovaných vydaných záruk a akreditivů, ale i běžné a termínované vklady centrální banky a jiných bank. V roce 2004 měly banky na běžných účtech u KB 1 466 mil. Kč. Celkové závazky KB vůči bankám činily 20 547 mil. Kč, což tvořilo 5,68% českého bankovního sektoru. Z hlediska KB je tato položka druhou největší položku v pasivech následující za závazky vůči klientům, představovalo 4,46% z těchto závazků. V rozvaze celého bankovního sektoru se tím podílely 13,7%, což byla druhá největší podílová část.

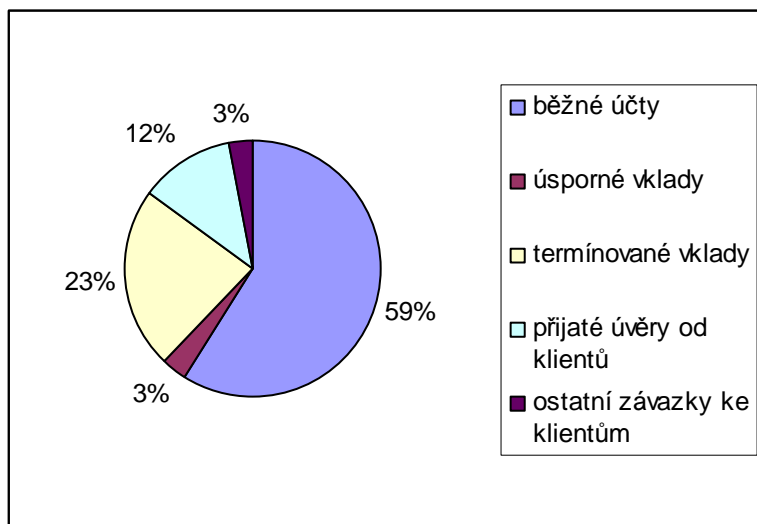
6.1.2.2 Závazky vůči klientům

V položce „závazky vůči klientům“ jsou uvedeny veškeré závazky banky vůči nebankovním subjektům vyplývající z finančních činností banky kromě závazků z emitovaných dluhopisů nebo jiných cenných papírů. Závazky KB vůči klientům byly v roce 2004 368 966 mil. Kč, což je 21,3% z celkových závazků českého bankovního sektoru vůči klientům a 80,2% z pasiv KB. Jde o největší položku pasiv v rozvaze každé banky, tedy i celého sektoru. Z hlediska celého sektoru závazky KB vůči klientům ale tvoří jen 65,7% pasiv.

Skladba závazků KB vůči klientům v roce 2004 byla následující: běžné účty 213 041 (57,7%), úsporné vklady 12 255 (3,3%), termínované vklady 89 374 (22,2%), přijaté úvěry od klientů 43 643 (11,8%) a ostatní závazky ke klientům 10 653 mil. Kč (2,9%). Druhá skladba závazků českých bank vůči klientům je: běžné účty 46,3%, úsporné vklady 2,5%, termínované vklady 26,9%, přijaté úvěry od klientů 0,8% a

ostatní závazky ke klientům 23,3%.⁸ Z hlediska skupin klientů nejvíce peněz uložily u KB ve sledovaném období fyzické osoby, pak soukromé společnosti. Co se týče trendu, mírně vzrostly vklady klientů. S ohledem na prostředí nízkých úrokových sazeb připadá většina nárůstu na vklady splatné na požádání, které tvořily téměř 50 % celkových klientských vkladů.

Graf č. : Skladba závazků KB vůči klientům

Vlastní zpracování

6.1.2.3 Dluhopisy

V položce „dluhopisy“ banky vykazují závazky z emitovaných nepodřízených dluhových cenných papírů a závazky vyplývající z krátkých prodejů dluhových cenných papírů. Krátký prodej je založen na prodeji vypůjčených cenných papírů. Pomocí této transakce tak lze spekulovat na pokles ceny cenných papírů.

KB v této položce vykazuje pouze hypoteční zástavní listy, ve výši 9 255 mil. Kč. V rozvaze celého bankovního sektoru je tento typ dluhopisů zastoupen jen 27%, převažujícím typem jsou emitované depozitní směnky. KB vydává hypoteční a zástavní listy s cílem získat finanční prostředky na refinancování hypotečních úvěrů. Celkové dluhopisy KB se v této položce za celý sektor odráží 4,3% a tvoří jen 2% z pasiv KB. Specifičností vyplývající již z výše uvedeného je, že jde jen o hypoteční zástavní listy. Další specifičností je i to, že v případě KB jde z 60% o dlouhodobé dluhopisy, zatímco daný sektor má stejné procento závazků z krátkodobých dluhopisů.

⁸ ČNB, systém časových řad - ARAD

6.1.2.4 Výdaje a výnosy příštích období, rezervy a ostatní pasiva

Výnosy, resp. výdaje příštích období, jsou příjmy, resp. náklady, přijaté v běžném účetním období, ale související s výnosy, resp. náklady následujících účetních období.

Rezervy slouží na pokrytí ztrát vyplývajících z povinnosti provést určité jednostranné plnění. Konkrétně to znamená, že rezerva se tvoří v případě, pro který platí současně následující kritéria.

Zaprvé, existuje povinnost plnit (právní nebo věcná).

Zadruhé, je pravděpodobné, že plnění nastane a vyžádá si odtok prostředků představujících ekonomický prospěch, přičemž pravděpodobně znamená převyšující pravděpodobnost vyšší než 50%.

Zatřetí, je možné provést přiměřeně spolehlivý odhad plnění.

Rezerva se tvoří na vrub nákladů ve výši, která je nejlepším odhadem výdajů nezbytných k vypořádání existujícího závazku.

KB vykazuje tyto podpoložky: zůstatky uspořádacích účtů a otevřené položky, závazky z obchodování s cennými papíry a emise cenných papírů, ostatní závazky, výdaje a výnosy příštích období, rezerva na ostatní úvěrové závazky a ostatní rezervy. Ostatní rezervy zahrnují: restrukturalizační rezervu a rezervy ze smluvních závazků. Rezervy ze smluvních závazků představují zejména rezervy na existující smluvní potenciální závazky, na nevyčerpanou dovolenou, právní spory, ukončení nájemních smluv a rezervy na odměny. Dále jsou v rezervách ze smluvních závazků zahrnuty technické rezervy.

Celkem v roce 2004 výdaje a výnosy příštích období, rezervy a ostatní pasiva činily 10 855 mil. Kč, to je 8,44% tytéž položky v rozvaze českého bankovního sektoru a 2,4% pasiv KB. Výdaje a výnosy příštích období činí jen 83 mil. Kč.

6.1.2.5 Daň z příjmů

Propočet daňové povinnosti vychází z účetního hospodářského výsledku se zohledněním nákladů daňově neuznatelných a výnosů od daně osvobozených nebo podléhajících konečné daňové sazbě. Položka obsahuje náklady na splatnou daň z příjmu včetně nákladů na tvorbu rezervy na daň z příjmů a výnosů z použití této rezervy, náklady a výnosy na odloženou daň z příjmů, podíl na dani z příjmů ovládaných osob nebo osob s podstatným vlivem spojené s dividendami. KB rozděluje daně z příjmů na daň splatnou za běžný rok, daň splatnou za minulý rok a daň odloženou. Vzhledem k tomu, že se zisk KB před zdaněním za rok 2004 snížil oproti roku předcházejícímu o 109 mil. Kč na 12 787 mil. Kč, snížila se i proporcionálně daň splatná za

běžný rok. Ve snížení celkové daně z příjmů se promítlo i snížení daňové sazby z 31 na 28%, resp. z 25 na 19% ve Slovenské republice.

6.1.2.6 Vlastní kapitál

Z kvalitativního hlediska můžeme vlastní kapitál charakterizovat jako ty zdroje, které vkládají majitelé (akcionáři) do banky při jejím založení, resp. rozšíření prostřednictvím emise nových akcií, nebo které byly vytvořeny činností banky a byly v ní ponechány. Struktura vlastního kapitálu KB je z kvantitativního hlediska lze vlastní kapitál vymezit jako rozdíl mezi celkovou hodnotou aktiv a celkovou výší závazků.

Banka vlastní kapitál potřebuje k vlastnímu založení, dále jako zdroj k refinancování svých aktivních obchodů, krytí ztrát a limitování rozsahu svých rozvahových a podrozvahových obchodů.

6.1.2.7 Základní kapitál

Základní kapitál zahrnuje v souladu s obchodním zákoníkem v peněžním vyjádření souhrn hodnot kapitálových vkladů vložených akcionáři dané banky. Minimální výše základního kapitálu banky podle našeho zákona o bankách musí činit 500 mil Kč.

Základní kapitál tvoří podstatnou část (43% v případě KB) vlastního kapitálu bank. Základní kapitál KB činí 19 004 926 tis. Kč a je představován 38 009 852 ks kmenových akcií o nominální hodnotě 500 Kč. KB tak patří mezi jediné 3 banky v ČR, které mají základní kapitál vyšší než 5 mld. Kč. Konkrétně tvoří základní kapitál KB 27% celkového základního kapitálu v českém bankovním sektoru, a je tak největší českou bankou. Osoby podílející se na základním kapitálu KB k 31. prosinci 2004 s podílem vyšším než tři procenta byly SOCIÉTÉ GÉNÉRALE S.A. (60,353%), The Bank of New York ADR Department (5,664%) a Chase Nominees Limited (3,736%). Dominantní postavení zahraničního kapitálu je příznačné pro celý bankovní sektor, dosahuje více než 70,86%. Převaha zahraničního kapitálu je stále výraznější po zohlednění přímé a nepřímé kontroly nad celkovou bilanční sumou bankovního sektoru. Přímou kontrolou rozumíme podíl na základním kapitálu vyšší než 50 %, včetně poboček zahraničních bank. Nepřímou kontrolou naopak rozumíme podíl na základním kapitálu nižší než 50%. [19] Zahraniční akcionáři k 31. 12. 2004 vykonávali přímou kontrolu nad 84,9 % celkové bilanční sumy bankovního sektoru.

6.1.2.8 Emisní ážio, rezervy a fondy

Řada bank doplňuje vlastní kapitál jinými zdroji, emisním ážiem, rezervními fondy či nerozděleným ziskem. Ážio je rozdíl mezi emisním kurzem a jmenovitou hodnotou akcií při jejich emisi. V této položce je zahrnuto ážio vztahující se k základnímu kapitálu zapsanému v obchodním rejstříku. Smyslem vytváření rezervních fondů je krytí neočekávaných ztrát banky. Z tohoto důvodu jsou vytvářeny převážně z čistého zisku, čímž se podstatně odlišují od rezerv, jejichž tvorba vchází do nákladů. Banka jako akciová společnost vytváří rezervní fondy povinné i dobrovolné. Podle obchodního zákoníku (§217) je banka povinna vytvořit rezervní fond z čistého zisku vykázaného v řádné účetní závěrce za rok, v němž poprvé čistý zisk vytvoří, a to ve výši nejméně 20% z čistého zisku, avšak ne více než 10% z hodnoty základního kapitálu. Tento fond se ročně doplňuje o částku určenou stanovami, nejméně však 5% z čistého zisku, až do dosažení výše rezervního fondu určené ve stanovách, nejméně však do výše 20% základního kapitálu. Takto vytvořený rezervní fond do výše 20% základního kapitálu lze použít pouze k úhradě ztráty.

Vedle rezervních fondů banka má i další kapitálové fondy, což jsou fondy, které vytváří v průběhu své činnosti z jiného zdroje než čistého zisku banky, např. dotacemi. Celková výše emisního ážia, rezerv a ostatních fondů KB byla ve zkoumaném roce 25 446 mil. Kč, a převyšovala tak hodnotu samotného základního kapitálu o 6 441 mil. Kč, tj. o 34%, tvořila 5,5% pasiv KB a v rozvaze celého bankovního sektoru 59%.

6.2 Stručná charakteristika aktiv a pasiv KB pomocí vybraných ukazatelů finanční analýzy

Celková aktiva lze charakterizovat pomocí ukazatelů finanční analýzy. Tyto ukazatele se obvykle vyhodnocují v pěti kategoriích: rentabilita, aktivita, zadluženost, likvidita a kapitálový trh. Pro nedostatek relevantních informací v této práci uvedu jen ukazatele rentability, zadluženosti a kapitálového trhu.

6.2.1 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability hodnotí úspěšnost banky při dosahování jejích cílů. Ukazatele této oblasti poměřují celkový zisk s vyšší zdrojů banky, kterých bylo užito k jeho dosažení.

6.2.1.1 Rentability aktiv KB

Rentabilita aktiv (ROA) poměřuje zisk s průměrnými aktivy investovanými do podnikání banky. Ukazatel měří, jak efektivně jsou aktiva využívána k vytváření zisku, tj. kolik vydělá průměrná jednotka aktiv. V roce

2004 činila rentabilita úhrnných vložených prostředků KB 2,1% a meziročně nezaznamenala žádnou změnu. Můžeme konstatovat, že návratnost aktiv KB je excelentní.

6.2.1.2 Nákladovost kapitálu KB

Návratnost kapitálu (ROE) hodnotí výnosnost banky. Akcionářům naznačuje, jak efektivní je jejich investice do akcií. Vypočítá se jako poměr čistého zisku a průměrného vlastního kapitálu. V roce 2004 činila tato rentabilita 20%, což představovalo meziroční snížení o 0,9%. Vzhledem k tomu, že v roce 2004 byl výnos dlouhodobých státních papírů 2,5%, lze konstatovat, že návratnost kapitálu KB je velmi vysoká.

6.2.2 Ukazatele zadluženosti[7]

Využíváním pouze vlastního kapitálu by byla banka značně omezena ve své činnosti a ve svém rozvoji. Využití cizího kapitálu je záležitostí naprosto běžnou a nutnou. Nelze tedy chápat zadluženost automaticky jako negativní jev. Ve finančně stabilní bance může významně přispívat k rentabilitě vloženého kapitálu. Zadluženost banky zkoumáme pomocí finanční páky, podílu cizích kapitálu a celkových aktiv, podílu vlastního kapitálu a celkových aktiv, podílu provozního zisku a cizího kapitálu a úrokového zatížení.

6.2.2.1 Finanční páka

Závazky banky můžeme rozdělit na cizí a vlastní zdroje. Cizí zdroje jsou ty, které banka získává k časově omezenému použití na úvěrovém principu od svých věřitelů. Vlastními zdroji jsou jednak vklady akcionářů banky, jednak zdroje, které banka vytvořila svou činností a nerozdělila ve formě dividend či jiných podílů na zisku společnosti.

Jedním z ukazatelů, které bezprostředně vyjadřují finanční strukturu banky je tzv. pákový ukazatel, resp. finanční páka. Vyšší hodnota ukazatele svědčí o vyšší míře zadluženosti banky. Neexistuje obecně platný optimální poměr mezi vlastním a cizím kapitálem. Finanční páka se vypočítá jako poměr celkového a vlastního kapitálu. Finanční páky stejně jako další ukazatele zadluženosti stanovuje riziko banky.

Pro banky je typický vysoký poměr cizích zdrojů v pasivech. Ten vyplývá primárně z principu, na němž obchodní banky fungují, tj. shromažďování volných peněžních fondů na finančním trhu, a jejich alokace těm hospodářským subjektům, které mají deficit ve svých peněžních fondech. Lze snadno dokázat, že v případě, kdy mezní náklady na cizí zdroje jsou nižší než mezní výnosy z aktiv, potom s rostoucím podílem cizího

kapitálu poroste i míra zisku. Proto banky zpravidla hospodaří pouze s malým vlastním kapitálem a většinu svých aktiv kryjí z cizích zdrojů.

Mezi podílem cizího a vlastního kapitálu a rizikovostí banky existuje vzájemná vazba. Zvyšování podílu cizího kapitálu vede ke zvyšování jak ziskovosti banky, tak i její rizikovosti. Zvýšená rizikovost souvisí s klesající solventností banky. V souvislosti s tím ČNB reguluje kapitálovou přiměřenost bank.⁹

Celkový vlastní kapitál KB v roce 2004 byl 44 451 mil. Kč, celková pasiva byla 415 745 mil. Kč. Podíl cizích zdrojů KB na jejím celkovém kapitálu činily 90,3%, vlastní zdroje pak činil 9,7%. Cizí zdroje českých bank v průměru činily 93% a vlastní zdroje 7%.[19] Podíl cizího a vlastního kapitálu byl 10,35%. To vše svědčí o relativně nízké rizikovosti KB.

6.2.2.2 Poměr vlastního kapitálu a celkových aktiv

Poměr vlastního kapitálu a celkových aktiv sleduje dlouhodobou stabilitu banky, tj. jakým způsobem banka financuje svá aktiva. Doporučuje se, aby hodnota tohoto ukazatele neklesla pod 30%. Na druhou stranu je vlastní kapitál nejdražším zdrojem financování, a proto má vysoká hodnota tohoto ukazatele nepříznivý vliv na rentabilitu banky. Záleží rovněž na oboru podnikání. Banky mají obecně nižší hodnoty tohoto ukazatele, vzhledem ke snadné dostupnosti zdrojů. Hodnota tohoto ukazatele v případě KB je 9,7%, což v porovnání s hodnotou téhož ukazatele pro celý sektor (7,6%) svědčí o nadprůměrně vysoké dlouhodobé stabilitě KB.

6.2.2.3 Poměr cizího kapitálu a celkových aktiv

Poměr cizího kapitálu a celkových aktiv je jen doplňkem předchozího ukazatele. Ukazuje, jak dobře jsou věřitelé banky chráněni pro případ její platební neschopnosti. Podíl cizího kapitálu KB na celkových pasivech byl ve sledovaném období 90,3%. Hodnocení tohoto výsledku je analogické tomu v předchozí kapitole.

6.2.2.4 Poměr provozního zisku a cizího kapitálu

Poměr provozního zisku a cizího kapitálu signalizuje, jakým způsobem je zajištěno placení budoucích závazků. Čím vyšší hodnota tohoto ukazatele, tím je banka bonitnější. Do skupiny ukazatelů zadluženosti tento ukazatel řadím, protože vyjadřuje skutečnost, že pro ziskovou aktivitu je přijatelná i vyšší úroveň

---

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES ze dne 20. března 2000 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu

závazků. Tento poměr byl v případě KB ve sledovaném období 5,6% a v případě celého sektoru 4,3%. To svědčí o nadprůměrné bonitě KB.

6.2.2.5 Úrokové zatížení

Úrokové zatížení je poměr nákladových úroků a součtu čistého zisku s nákladovými úroky. Ukazatel by dlouhodobě neměl přesáhnout hodnotu 1. Prakticky to znamená, že čistý zisk by neměl být dlouhodobě záporný. Krátkodobě tuto hodnotu překročit může, protože ke krytí nákladových úroků lze použít i jiných zdrojů než je čistý zisk. Ukazatel ukazuje, jakou část celkového přínosu banky odčerpávají nákladové úroky. Proto lze vyjádřit i další poměrový ukazatel, který je z hlediska použití bankou vhodnější: poměr nákladových úroků a čistého zisku. Banky chtějí vědět, jestli existuje nebezpečí, že banka nebude schopna plnit své úrokové závazky. Banka s nízkou hodnotou tohoto ukazatele si může dovolit i vyšší podíl financování z cizích zdrojů.

KB od roku 2001 vykazuje nepřetržitě čistý zisk. To svědčí o bezproblémovosti úrokového zatížení KB. Vypočítáme-li hodnotu tohoto ukazatele v druhé uvedené podobě, vidíme, že nákladové úroky odčerpaly KB v roce 2004 84% čistého zisku.

6.2.3 Ukazatele související s kapitálovým trhem:

Z údajů kapitálového trhu můžeme získat hrubý přehled o tom, jak si investoři cení ziskovosti banky a výplaty dividend. Obdobně jako investoři se chovají i jiné subjekty, od kterých banka získává zdroje. Ukazatele této oblasti zachycují tržní ocenění banky, a hodnotí tak její činnost z hlediska akcionářů současných i budoucích.

6.2.3.1 Čistý zisk na akcii

Jedná se v podstatě o modifikaci ukazatele rentability vlastního jmění. Tento ukazatel je zajímavý pro potenciální zájemce o nákup akcií, protože ukazuje možnou výši dividendy.

Zisk KB na akcii byl za rok 2004 234,08 Kč. Tato hodnota byla vypočítána tak, že zisk 8 897 mil. Kč byl vydělen počtem emitovaných akcií, tj. 38 009 852. Tento výsledek představuje meziroční zvýšení zisku na akcii o 2,6%. Akcie KB patří v posledních pěti letech k nejvýnosnějším na českém kapitálovém trhu.

Tab.č.23: Zisk KB na akcii v letech 2003 a 2004

	2003	2004
Zisk za běžné období	8 897 mil. Kč	8 669 mil. Kč
Počet emitovaných akcií	38 009 852 ks	38 009 852 ks
Zisk na akcii	234,08 Kč	228,07 Kč

Vlastní zpracování

6.2.3.2 Poměr ceny a výnosnosti na akcii (P/E)

Výnosnost se dá měřit pomocí zisku nebo hrubého cash –flow. Ukazatel udává , za jaký násobek výnosnosti se prodávají akcie banky. Nízká hodnota tohoto ukazatele ukazuje na možný vysoký výnos při vysokém riziku. Vysoká hodnota znamená nízký výnos při minimálním riziku.

Jmenovitá hodnota jedné akcie KB je 500 Kč. Vydělíme-li tuto hodnotu ziskem KB na akcii v roce 2004, získáme hodnotu 2,14%. To znamená, že akcionáři zaplatili za akcii pouze něco málo přes dvojnásobek toho, co jim akcie přinesla během roku 2004. To dokazuje již výše uvedený závěr o vysoké výnosnosti akcií KB. Příčinou je poměrně vysoký zisk této banky.

6.2.3.3 Poměr dividendy a hodnoty akcie

Záleží na každém investorovi, chce-li investovat krátkodobě či dlouhodobě. V každém případě akcionář o svůj zisk nepřijde – buď mu bude vyplacen na dividendách nebo se o jeho výši zvýší hodnota čistého obchodního jmění banky. Pro finanční managery může být sledování poptávky po společnostech s vysokou hodnotou tohoto ukazatele dobrou informací o požadavcích investorů na trhu. Finanční manager se pak může snažit navrhnout takovou dividendovou politiku, která bude z hlediska společnosti optimální. Problém v současnosti je dvojí zdanění dividend při relativně vysoké daňové sazbě. Proto se banky snaží najít cesty pro získání prostředků bez zdanění.

V roce 2004 byla vyplácena dividendy ve výši 100 Kč na akcii, což představovalo 41% z celkového čistého zisku na akcii. Výše dividendy byla poloviční v porovnání s rokem 2003, ale v porovnání s ostatními lety (17%) stále ještě vysoká. Tento fakt se projevil ve výrazném růstu zájmu o akcie KB v posledních dvou letech, a následně pak ve výrazném růstu tržní hodnoty akcií KB. V případě, že k výpočtu ukazatele

použijeme jmenovitou hodnotu akci, tj. 500 Kč, činí hodnota ukazatele 20%. V případě tržní ceny akcií na konci roku 2004 je hodnota ukazatele jen 3%.

Tab.č. 15: Akcie KB v letech 2001-2005

	2005	2004	2003	2002	2001
Celkový počet vydaných akcií ¹⁾	38 009 852	38 009 852	38 009 852	38 009 852	38 009 852
Tržní kapitalizace (mld. Kč)	130,8	124,4	91,9	79,0	39,4
Zisk/ztráta na akcii (Kč) ²⁾	240,7	244,7	243,7	230,5	66,6
Účetní hodnota na akcii (Kč) ³⁾	1 323,7	1 146,5	1 062,9	888,1	620,8
Cena akcie (Kč)					
maximum	3 754	3 452	2 655	2 161	1 184
minimum	2 673	2 418	1 837	1 016	807
uzavírací na konci období	3 441	3 272	2 418	2 078	1 036

Zdroj: Výroční zpráva KB 2005

6.2.3.4 Ocenění neúčtetních aktiv banky

Vzhledem k tomu, že účetní principy nedovolují oceňovat některá aktiva tak, jak by to odpovídalo skutečnosti, může nám cena akcií banky na kapitálovém trhu naznačit, jak velká neúčtetní aktiva banka vlastní. Ke konci roku 2004 bylo vydáno 38 009 852 akcií KB ve jmenovité hodnotě 500 Kč. Uzavírací tržní hodnota jedné akcie byla na konci období 3 272 Kč. Neúčtetní hodnota KB je vysoká, konkrétně 105 363 mil. Kč.

6.3 Podrozvaha

V podrozvaze banky jsou vykazovány relativně různorodé obchody a transakce. Zatímco rozvaha obsahuje aktuální aktiva a pasiva, podrozvaha obsahuje aktiva a pasiva budoucí.

Věcný obsah jednotlivých položek podrozvahových aktiv a pasiv je stejný. Liší se pouze v tom, na jaké straně v daném kontraktu se banka nachází.

6.3.1 Poskytnuté a přijaté přísliby a záruky

Podstata obchodů vykazovaných v této položce spočívá v tom, že s ní je spojeno potenciální jednostranné plnění. Vzhledem k tomu, že plnění může a nemusí nastat, neobjevují se v rozvaze, nicméně jejich realizace může mít pro banku zásadní dopad. Jako potenciální pohledávky a závazky se vykazují bankou poskytnuté, resp. přijaté přísliby a záruky. Příklad přísliby a záruky, z nichž mohou vznikat jednostranná plnění, mohou vyplývat zejména z příslibů úvěrů a půjček, ze záruk a ručení, ze směnek a z akreditivů. [5]

Podrozvahová aktiva KB byla v roce 2004 704 755 mil. Kč. V porovnání s rozvahovými aktivy jsou vyšší o 53%. Podrozvahová aktiva celého bankovního sektoru jsou dokonce vyšší o 71% než rozvahová.

Podrozvahová pasiva KB činila 1 019 165 mil. Kč, o 121% více než rozvahová pasiva.

V těchto položkách se vykazují veškeré druhy zástav, které banka poskytla, resp. přijala. Zástavou mohou být: movitá věc, nemovitá věc, soubor věcí, pohledávka nebo jiné majetkové právo, pokud to jeho povaha připouští, byt nebo bytový prostor ve vlastnictví podle zvláštního zákona, obchodní podíl, cenný papír, předmět průmyslového vlastnictví a podnik nebo jiná hromadná věc. [5] KB v roce 2004 poskytla 22,8% příslibů a záruk poskytnutých v rámci českého bankovního sektoru.

Přísliby a záruky, z nichž mohou vznikat jednostranná plnění, mohou vyplývat zejména z příslibů úvěrů a půjček, ze záruk a ručení, ze směnek a z akreditivů. Podstatné jsou zejména přísliby úvěrů a půjček, které vznikají v důsledku poskytnutých nebo přijatých, ale dosud nečerpaných úvěrů, tvoří 76% této položky.

6.3.2 Poskytnuté a přijaté zástavy a zajištění

V položkách „poskytnuté a přijaté zástavy a zajištění“ se vyskytují veškeré druhy zástav, které banka poskytla, resp. přijala. Jsou zde vykazovány i kolaterály, poskytnuté či přijaté v rámci repo obchodů.

Mezi nejvýznamnější podrozvahové položky KB patří hodnoty nevyčerpaných rámců kontokorentních úvěrů a povolených debetů, nečerpané úvěry, vydané úvěrové přísliby a nečerpané rámcové obchody. Základním účelem příslibů je zajistit, aby finanční prostředky byly klientům k dispozici v okamžiku, kdy o ně požádají. Přísliby úvěrů představují nevyužitá oprávnění k poskytnutí finančních prostředků ve formě úvěrů, záruk či stand-by linek. Přísliby úvěrů vydané bankou zahrnují vydané přísliby úvěrů či záruk a dále nečerpané částky úvěrů, kontokorentních rámců a povolené debety běžných účtů. Přísliby odvolatelné jsou Bankou vydané přísliby úvěrů či záruk, které jsou podmíněny dodržením určitých podmínek ze strany klienta (včetně podmínky, že nedojde ke zhoršení bonity klienta). Neodvolatelné přísliby představují nečerpané částky úvěrů, kontokorentních rámců a povolené debety běžných účtů, neboť vyplývají z úvěrových smluvních podmínek.

Tab.č.16: Struktura potenciálních pohledávek a závazků KB

Potenciální pohledávky a závazky zahrnují:

mil. Kč	2004
Neplatební záruky vč. příslibů neplatebních záruk	11 976
Platební záruky vč. příslibů platebních záruk	5 113
Otevřené odb./imp. akreditivy nekryté	863
Stand-by akreditivy nekryté	577
Závazky ze záruk	18 529
Přijaté směnky, akcepty a indosamenty	63
Budoucí možné závazky celkem	18 592
Přísliby úvěrů a nevyčerpané úvěrové rámce	14 344
Nečerpané úvěry	20 876
Potvrzené dod./exp. akreditivy	63
Nevyčerpané kontokorentní rámce a debety běžných účtů	34 671
Nevyčerpané eskontní rámce	199
Nevyčerpané limity Rámcové smlouvy o poskytování finančních služeb	21 867
Ostatní závazky a nevyčerpané rámce celkem	92 119
Otevřené odb./imp. akreditivy kryté	300
Stand-by akreditivy kryté	7
Budoucí možné odvolatelné a neodvolatelné závazky celkem	111 018

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

6.3.3 Pohledávky a závazky ze spotových operací

Spotovou operací se rozumí operace (nákup a prodej) s obvyklým termínem dodání (období od sjednání obchodu do jeho vypořádání není delší než dva dny, případně jiné období v závislosti na zvyklostech trhu).

6.3.4 Pohledávky a závazky z pevných termínových operací

V položce „pohledávky a závazky z pevných termínových operací“ jsou vykazovány pohledávky a závazky, které vyplývají z otevřených pozic v pevných termínových operacích. Za pevné termínové operace jsou považovány takové, u kterých je postavení obou smluvních stran shodné, to znamená, že v době splatnosti kontraktu musí dojít k jeho plnění. Jedná se především o forwardy, futures a swapy. Všechny tři uvedené typy termínových operací se provádí ze 80,2% s úrokovými nástroji a z 19,5% s měnovými nástroji. Úrokové nástroje jsou takové, v jejichž základě leží úrokový instrument, tj. instrument, jehož cena je bezprostředně ovlivněna vývojem tržních úrokových sazeb. [5] Za úrokové nástroje KB považuje úrokové swapy, forwardy a opce. Měnové nástroje jsou takové, které mají v základě instrument, ze kterého vyplývají pozice v různých měnách. [5] Za měnové nástroje KB považuje měnové swapy, cross currency swapy, měnové forwardy, nakoupené opce a prodané opce. Vedle výše uvedených nástrojů existují nástroje akciové (základem je akciový instrument) a komoditní (základem je komoditní instrument). KB poslední dva jmenované typy nástrojů nerozlišuje. Místo nich zavádí tzv. ostatní nástroje, do nichž zahrnuje úvěrové

opce, forwardy na dluhopisy, forwardy na akcie, komoditní forwardy, komoditní swapy, nakoupené a prodané komoditní opce a opce na akcie.

S úrokovými nástroji KB obchoduje více než třikrát častěji než s těmi měnovými. V celém bankovním sektoru se obchoduje z 70,5% s úrokovými nástroji, z 29% s měnovými a jen z 0,07% s akciovými. S komoditními nástroji se v tomto sektoru neobchoduje skoro vůbec. [19] Při operacích s úrokovými nástroji KB využívá z 35% forwardy, při operacích s měnovými nástroji z 81% swapy. Celkově držela KB v roce 2004 swapy v hodnotě 210 886 mil. Kč (44%), forwardy v hodnotě 253 178 mil. Kč (53%) a opce v hodnotě 13 195 mil. Kč (2,8%). Struktura těchto derivátů držných v celém bankovním sektoru v daném období byla: 55,6% swapy, 40,6% forwardy, 3,8% opce. [19] Jedná se o položku objemově největší v podrozvaze bank, v průměru celého bankovního sektoru tvoří 84%, v případě KB 81%.

Tab.č. 17: Pohledávky a závazky KB z pevných termínových operací

mil. Kč	Nov 2004 Aktiva
Úrokové nástroje	
Úrokové swapy	134 576
Úrokové forwardy	247 945
Úrokové opce	400
Úrokové nástroje celkem	382 921
Měnové nástroje	
Měnové swapy	69 170
Cross currency swapy	7 125
Měnové forwardy	5 117
Nakoupené opce	6 076
Prodané opce	6 077
Měnové nástroje celkem	93 565
Ostatní nástroje	
Úvěrové opce	0
Forwardy na dluhopisy	158
Forwardy na akcie	0
Komoditní forwardy	118
Komoditní swapy	15
Nakoupené komoditní opce	321
Prodané komoditní opce	321
Opce na akcie	0
Ostatní nástroje celkem	931
Celkem	477 417

Zdroj: výroční zpráva KB 2004

6.3.5 Pohledávky a závazky z opcí

V položce „pohledávky a závazky z opcí“ jsou vykazovány pohledávky a závazky, které vznikají v důsledku koupě či prodeje opcí či jiných opčních instrumentů. I v tomto případě se jedná o termínové obchody. V porovnání s forwardovými obchody je zde však jeden podstatný rozdíl: majitel opce má právo požadovat plnění, prodat opci během doby jejich splatnosti anebo nechat opci vypršet, pokud není v jeho prospěch. Na druhé straně prodávající opce má povinnost na požádání obchod splnit. I zde se provádí operace

s úrokovými, měnovými, akciovými, komoditními, avšak úvěrovými nástroji. Opční operace se ale provádí nejčastěji s měnovými a pak až s úrokovými nástroji. Objemově tvoří tato položka 4,4% podrozvahových aktiv celého sektoru a v případě KB jen 1,9%.

6.3.6 Hodnoty převzaté a předané do úschovy, do správy a k uložení

položka „hodnoty převzaté a předané do úschovy, do správy a k uložení“ obsahuje finanční nástroje, které banka předala resp. převzala do úschovy, správy či uložení. Předané hodnoty současně zůstávají v rozvaze. Hodnoty převzaté naproti tomu se v rozvaze neprojeví.

6.4 Výkaz zisků a ztrát

Výkaz zisků a ztrát ukazuje výsledky činnosti a hospodaření banky za dané období.

6.4.1 Přijaté a placené úroky

Položky „přijaté a placené úroky“ obsahují výnosy a náklady, které souvisejí zejména s úroky z poskytnutých a přijatých vkladů a úvěrů od finančních institucí a od klientů, včetně úroků od České konsolidační agentury. Dále se zde vykazují úroky z repo obchodů, krátkých prodejů, z držených a emitovaných kupónových a bezkupónových dluhových cenných papírů, rovněž i výnosy a náklady z poplatků a provizí, které mají povahu úroků a jsou vypočítávány ve vztahu k částkám pohledávek nebo závazků, a dále nákladové a výnosové úroky ze zajišťovacích finančních derivátů. Poslední zmiňované úroky se do zkoumaného výkazu KB odrážejí ve značné výši.

Výnosové úroky ze zajišťovacích finančních derivátů činily v roce 2004 4 225 mil. Kč (2003: 3 363 mil. Kč) a nákladové úroky ze zajišťovacích finančních derivátů činily 2 181 mil. Kč (2003: 1 615 mil. Kč). Čisté úrokové výnosy z těchto derivátů činí 2 044 mil. Kč (resp. 1 748 mil. Kč v roce 2003).

Přijaté úroky ve zkoumaném roce činily 20 630 a převážily tak placené úroky, které ve zmiňovaném období dosáhly jen výše 7 475. Čisté úrokové výnosy tedy činily 13 155 mil. Kč, o 1 011 mil. Kč více než v roce předcházejícím.

Úroky KB vyplácí především svým klientům, na druhé straně je přijímá jak od klientů tak od finančních institucí, a to téměř ve stejné proporcii. Čisté úrokové výnosy KB tvořily 36% veškerých výnosů KB. Rovněž tvořily 24,2% čistých úrokových výnosů českých bank v roce 2004. [19]

6.4.2 Čisté poplatky a provize

Jedná se zejména o poplatky a provize spojené s vedením účtů a prováděním platebního styku, vystavovanými a přijatými zárukami, správou úvěrů ve prospěch jiných věřitelů a operacemi s cennými papíry a deriváty ve prospěch třetích osob, dále se správou, úschovou, uložením, obhospodařováním finančních nástrojů, s prodejem nebo jiným úbytkem cenných papírů, s převody cizích měn. Do celkového objemu zisku z poplatků a provizí jsou zahrnuty kromě výnosů z poplatků a provizí z obchodování s klienty rovněž výnosy a náklady spojené s transakcemi prováděnými na mezibankovním trhu, které mohou mít charakter jednorázových nestandardních operací.

KB zahrnuje v položce čisté poplatky a provize i kursové provize z hladkých a dokumentárních plateb a peněžních a směnárenských operací s klienty KB. Tyto výnosy představují významné opakované výnosy z platebních a směnárenských operací s klienty KB. Čisté poplatky z hladkých plateb činily v roce 2004 1096 mil. Kč, z čehož 14 mil. Kč tvoří dokumentární platby. Celkem čisté poplatky a provize činily v roce 2004 9 211 mil. Kč, tedy o 36 mil. Kč více než v roce 2003. Čisté poplatky a provize KB činily 25,3% celkových výnosů KB v roce 2004, což představuje 35% čistých poplatků a provizí českého bankovního sektoru v tomto období.

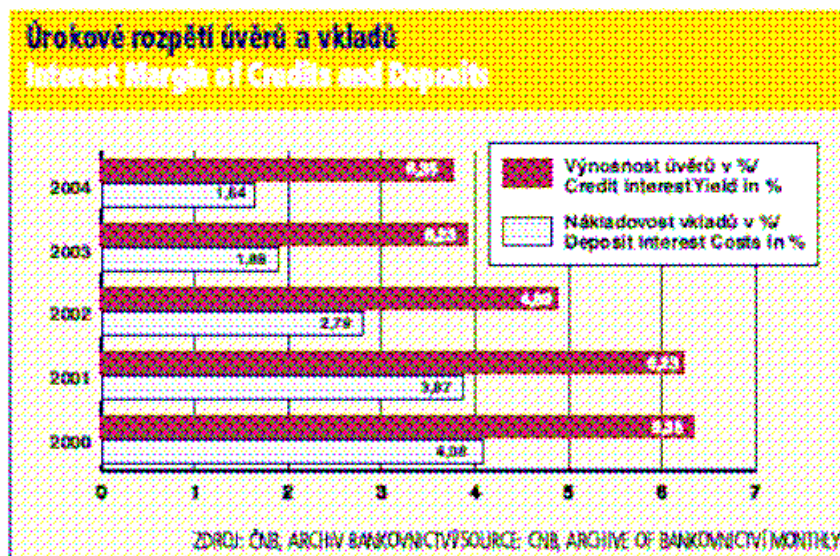
České banky mají oproti bankám působícím např. ve starých státech Evropské unie jednu velkou nevýhodu, a tou je prostředí dlouhodobě nízkých úrokových sazeb (viz tab. uvedená níže). Podíl úvěrů k vkladům sice roste, ale stále se pohybuje jen kolem hranice 50%. Banky v takových podmínkách nemohou dosahovat potřebné výše úrokových výnosů. České banky jsou proto i nadále nuceny spoléhat na výnosy z poplatků. Navíc čeští klienti spravují prostřednictvím bank mnohem menší objem prostředků než tomu je v zemích západní Evropy na to, aby si banky mohly dovolit odpouštět poplatky. České banky tak čelí kritice ze strany spotřebitelských organizací, které je už srovnávají 1:1 s bankami západní Evropy. Je zřejmé, že poplatky českých bank se budou sblížovat s těmi ve staré Evropské unii podle toho, jak se bude sblížovat chování jejich klientů a další tržní podmínky. [9]

Tab.č. 18: Vývoj průměrné úrokové sazby 2000-2004

Průměrná úroková sazba v %		2000	2001	2002	2003	2004
z vkladů	domácností a drobných podnikatelů	3,1	2,63	1,72	1,3	1,41
	nefinančních podniků	.	1,96	1,25	0,85	1,21
z úvěrů	domácnostem a drobným podnikatelům	8,5	8,74	8,77	8,24	7,96
	na spotřebu	.	.	13,83	13,83	14,87
	na nemovitosti	.	.	7,11	6,34	5,93

Pramen: ČNB

Graf. č.3: Úrokové rozpětí vkladů a úvěrů v letech 2000-2004

Zdroj: TOP Finance 2005

6.4.3 Čistý zisk/ztráta z finančních operací

V položce „čistý zisk/ztráta z finančních operací“ se objevuje jak realizovaný tak nerealizovaný zisk nebo ztráta z operací s cennými papíry určenými k obchodování nebo k prodeji, z krátkých prodejů, dále oceňovací rozdíly cenných papírů, výnosy ze zajišťovacích derivátů s výjimkou úrokových derivátů, z prodeje ostatních podílů k prodeji, posléze zisk nebo ztráta z devizové činnosti, zisky a ztráty z ostatních operací nákupů a prodejů souvisejících s finančními nástroji určenými k obchodování včetně drahých kovů a zisky a ztráty z jiných než zajišťovacích derivátů. Rovněž jsou zde zahrnuty přijaté dividendy z cenných papírů k obchodování a k prodeji. Z výkazů KB je zřejmé, že některé položky jsou ziskové, jiné ztrátové, a to s proměnlivostí rok od roku. Finanční operace jsou ale v souhrnu ziskové, ačkoli oproti roku 2003 se tento zisk KB snížil o 72 mil. Kč na 636 mil. Kč. Největší zisk vykazují měnové finanční deriváty, spotové operace s cizí měnou a přepočty cizoměnových pohledávek a závazků.

6.4.4 Dividendy a ostatní výnosy

Položka „dividendy a ostatní výnosy“ obsahuje všechny výnosy z akcií a podobné výnosy z ostatních podílů. V případě KB jsou vedle dividend z nekonsolidovaných majetkových účastí nejvýznamnějšími částkami výnosy z pronájmu majetku a výnosy za autorizační a servisní služby spojené se systémem platebních karet. Za rok 2004 bylo v této položce vykázáno 210 mil. Kč.

6.4.5 Čisté provozní výnosy

V položce jsou obsaženy zejména výnosy z převodů účastí s podstatným nebo rozhodujícím vlivem, převodů pohledávek, prodejů dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, finančního leasingu, náklady a příspěvky do Fondu pojištění vkladů nebo Garančního fondu. Převážná část příjmu zahrnutého do provozních výnosů byla vytvořena z bankovních služeb poskytovaných v České republice. Tyto produkty a služby vyplývají z jednoho segmentu podnikání, tj. poskytování bankovních služeb. Čisté provozní výnosy se v roce 2004 zvýšily oproti předcházejícímu roku o skoro 800 mil. Kč na 23 212 mil. Kč, tj. o 3,2%.

6.4.6 Personální náklady

Jde o správní náklady obsahující náklady zaměstnanců. Konkrétně KB v této položce vykazuje mzdy, platy a odměny, jakož i náklady na sociální pojištění. KB v rámci své restrukturalizace snižuje rok od roku počet svých zaměstnanců, a tím i celkové personální náklady. KB má třetí nejvyšší počet zaměstnanců v daném sektoru. V roce 2004 pracovalo v KB 7718, což znamená úbytek o 1105 zaměstnanců oproti předcházejícímu roku, čímž se docílilo úspory personálních nákladů ve výši 684 mil. Kč. Mzdové náklady činily 0,8% bilanční sumy KB a 41,7% zisku KB za dané období. Na jednoho pracovníka bankovního sektoru připadalo v roce 2004 869 234 tis. Kč zisku běžného období. V případě KB to bylo 1,152 mil. Kč. Velikost bilanční sumy na konci roku 2004 připadající na jednoho pracovníka bankovního sektoru činila 69,1 mil. Kč, to představuje meziroční zvýšení o 2,3%. [19] V případě KB to bylo jen 59,6 mil. Kč, ale představuje to meziroční zvýšení o 15%. Ve velkých bankách jeden pracovník průměrně obhospodařoval ve sledovaném období 56,1 mil. Kč. Mezi velkými bankami jsou výsledky KB v tomto směru nadprůměrné. U středních bank to bylo 68,4 mil. Kč. Stavební spořitelny a zejména skupina poboček zahraničních bank převyšují hodnoty uvedené za sektor 2,7krát (185,9 mil. Kč aktiv na pracovníka), resp. 4,3krát (293,6 mil. Kč aktiv na pracovníka). V pobočkách zahraničních bank ovlivňuje výrazně vyšší hodnoty charakter bankovních obchodů.

6.4.7 Všeobecné provozní náklady

Za všeobecné provozní náklady se považují zejména nájemné, pojistné, náklady spojené s provozem majetku a podporou IT, se spotřebou energie, kancelářskými potřebami, reklamou, auditem, právním a daňovým poradenstvím, telekomunikacemi, poštovním a ostatními službami. Rovněž se do této položky promítají nemzdové náklady na zaměstnance jako školení, cestovní náhrady, stravování a zdravotní péče.

Objemově jednou z největších podpoložek v těchto nákladech je pojištění depozit a obchodů, jejíž součástí je dohadná položka na odvod do Fondu pojištění vkladů ve výši 587 mil. Kč (2003: 285 mil. Kč). Nárůst těchto nákladů v roce 2004 způsobilo zvýšení sazby z 0,1 % na 0,2 % z výše pojištěných vkladů.

6.4.8 Odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku

Tato položka zaznamenává odpisy, znehodnocení a prodej dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, pohledávek a záruk, účastí s rozhodujícím a podstatným vlivem. Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku činily ve sledovaném období 1 853 mil. Kč. Znehodnocení majetku bylo zachyceno pomocí opravné položky k majetku a čistého zisku z prodeje majetku ve výši 42 mil. Kč. Celkem odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku činily v roce 2004 1 811 mil. Kč.

Tab.č. 19: Odpisy a opravné položky

mil. Kč	2004
Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku	1 853
Opravné položky k majetku a čistý zisk z prodeje majetku	-42
Celkem odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku	1 811

Zdroj: Výroční zpráva KB 2004

6.4.9 Provozní náklady celkem

Do provozních nákladů KB zahrnuje personální náklady, všeobecné provozní náklady, odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku. Výše popsané položky jsou v těchto nákladech zastoupeny těmito podíly: personální náklady 41,5%, všeobecné provozní náklady 44% a odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku 14,5%. V meziročním srovnání personální náklady klesly o 13,3%, ale ostatní provozní náklady vzrostly o 8%. Celkové provozní náklady tak klesly o 1,18%. Do poklesu personálních nákladů se promítl především pokles počtu zaměstnanců o 14,2% na 7 718. Hrubý provozní zisk KB činí 10 829 mil. Kč a tvoří 26% hrubého provozního zisku českého bankovního sektoru. Provozní náklady KB byly ve sledovaném období 12 383 mil. Kč. Tvořily tak 139% zisku za běžné období, tj. meziroční snížení o 5,5%.

Tab. č.20: Náklady KB v letech 2003 a 2004

Náklady v mil. Kč	2004	2003
Personální náklady	5 138	5 822
Všeobecné provozní náklady	5 434	4 993
Odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku	1 811	1 714
Provozní náklady celkem	12 383	12 529

Vlastní zpracování

6.4.10 Zisk z vyřazení společností z konsolidace a zisk z nekonsolidovaných majetkových účastí a výnosy z majetkových účastí v přidružených společnostech

Banka v nadepsaných položkách vykazuje svůj podíl na zisku nebo ztrátě ovládaných osob nebo osob pod podstatným vlivem. Z konsolidovaných výsledků KB k 31. prosinci 2004 byla z důvodu prodeje vyřazena z hodnoty vlastního kapitálu k datu prodeje společnost MUZO, a.s. (sídlo: V Olšínách 80/626, 100 00 Praha 10; předmět podnikání: podpůrné služby pro banky a provoz platebních karet). Zisk z vyřazení této společnosti z konsolidace činil 610 mil. Kč. Výnosy z majetkové účasti v přidružené společnosti činí celkem 13 mil. Kč.

6.4.11 Zisk před tvorbou rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika a daní z příjmů

Tvorba rezerv a opravných položek představuje zvýšení nákladů banky, tedy pokles zisku (resp. růst ztráty), který se přesune do nárůstu rezerv. Zisk KB před tvorbou rezerv a opravných položek činil za sledované období 11 452 mil. Kč. V roce 2003 to bylo 10 407 mil. Kč. Celkový objem rezerv a opravných položek KB se meziročně snížil vlivem očištných operací KB spojených s rozpouštěním v minulosti vytvořených rezerv a opravných položek. Rozpouštění rezerv a opravných položek k pohledávkám tak v roce 2004 (stejně jako v roce 2003) pozitivně podpořilo dosažený zisk. Přesné vyčíslení rozpuštěných rezerv a snížení opravných položek je uveden v kapitole, ve které se věnuji rezervám a opravným položkám.

Po dokončení povinného zrušení rezerv na standardní úvěry v roce 2005 lze očekávat, že KB opět začne vykazovat čistou tvorbu opravných položek, což bude ve srovnání se současností negativně ovlivňovat jejich ziskovost. Výše však bude záviset zejména na budoucím vývoji kvality jejich úvěrového portfolia. [19]

6.4.12 Tvorba rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika

Schopnost dlouhodobě krýt vzniklé ztráty ze svých zdrojů je jednou ze základních podmínek dlouhodobého a stabilního vývoje banky. Význam rezerv, opravných položek a dalších rezervních zdrojů spočívá v tom, že slouží bance ke krytí možných ztrát vyplývajících z jejich obchodů. Lze tedy říci, že jde o odpovídající vyjádření skutečné hodnoty aktiv a pasiv banky. Jediný podstatný rozdíl mezi opravnými položkami a rezervami je, že první jmenované se tvoří na krytí ztrát vyplývajících z poklesu hodnoty rozvahových aktiv, zatímco rezervy slouží k pokrytí ztrát vyplývajících z povinnosti provést určité jednostranné plnění. Konkrétně to znamená, že rezerva se tvoří v případě, pro který platí současně tři kritéria: existuje povinnost plnit, která je výsledkem minulých událostí; je pravděpodobné, že plnění nastane a vyžádá si odtok

prostředků představujících ekonomický prospěch (pravděpodobné znamená převyšující pravděpodobnost vyšší než 50%); je možné provést přiměřeně spolehlivý odhad plnění. [5]

Opravné položky představují účetní vyjádření poklesu hodnoty určitého aktiva. Jsou vytvářeny tehdy, pokud odhadovaná hodnota, kterou banka může z daného aktiva získat, klesne pod hodnotu v účetnictví.

Tvorba rezerv představuje zvýšení nákladů, tedy pokles zisku (resp. růst ztráty), který se přesune do nárůstu rezerv, nicméně výše rozvahových aktiv ani pasiv se nemění. Tvorba opravných položek se promítá do nákladů a zisku (resp. ztráty) shodným způsobem, ale dochází současně i k poklesu rozvahových aktiv a pasiv. V důsledku toho je v obou případech odlišná bilanční suma, což se může projevit v odlišných hodnotách ukazatelů konstruovaných z rozvahy. Vzhledem k tomu, že vytváření opravných položek a rezerv má dopad na zisk banky, je tvorba rezerv a opravných položek je upravena zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu a zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu.

Tato položka ve výkazu zisků a ztrát KB reflektuje vedle samotné tvorby rezerv a opravných položek k úvěrům a pohledávkám i realokaci do ostatních rezerv, vliv odepsaných postoupených pohledávek a kurzový rozdíl z opravných položek.¹⁰

Tvorba opravných položek dosáhly v roce 2004 výše 1 350 mil. Kč, oproti 2 465 mil. Kč v roce 2003. V průběhu roku 2004 došlo ke snížení zůstatku opravných položek a rezerv o 3 928 mil. Kč ve srovnání se stavem ke konci roku 2003 (v průběhu roku 2003 o 9 799 mil. Kč). V roce 2004 bylo hlavní příčinou rozpuštění všeobecné rezervy k úvěrům v celkové výši 2 415 mil. Kč a realokace zbytku všeobecné rezervy k úvěrům v celkové výši 1 635 mil. Kč, z čehož 1 389 mil. Kč bylo realokováno do ostatních rezerv na pokrytí existujících smluvních závazků a 246 mil. Kč do rezerv na podrozvahové závazky. Celkový zůstatek rezerv a opravných položek činil na konci roku 2004 6 873 mil. Kč. Objemově nejvýznamnější (81,8%) jsou specifické opravné položky k úvěrům klientům.

Tab.č.21: Tvorba rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika

mil. Kč	2004	2003
Specifické opravné položky k úvěrům klientům (viz bod 21)	-8 627	-5 464
Opravné položky k ostatním pohledávkám za klienty (viz bod 21)	-36	-21
Všeobecná rezerva k úvěrům klientům	0	-4 050
Rezerva na ostatní úvěrová rizika	0	-17
Opravné položky k úvěrům finančním institucím	0	-15
Rezerva na záruky a ostatní úvěrové závazky (viz bod 30)	-1 210	-1 215
Celkem zůstatek	-6 873	-10 782

Zdroj: výroční zpráva KB 2004

Dále KB v průběhu roku 2004 realokovala rezervu na podrozvahové závazky ve výši 295 mil. Kč do ostatních rezerv. V roce 2003 byl pokles výše opravných položek a rezerv ovlivněn zejména prodejem významného objemu rizikových pohledávek.

¹⁰ Opatření ČNB č. 9/2002 ze dne 16. listopadu 2002 a opatření ČNB č. 6/2004 ze dne 15. září 2004

Tedy v roce 2004 zahrnuje tato položka už jen specifické opravné položky k úvěrům klientům, opravné položky k ostatním pohledávkám za klienty a rezervu na záruky a ostatní úvěrové závazky. Celkově KB snížila tvorbu rezerv a opravných položek z výše uvedených důvodů téměř na polovinu.

6.4.13 Tvorba rezerv a opravných položek k úvěrům a pohledávkám

Banka vytváří opravné položky k nepromlčeným pohledávkám z úvěrů a rezervy na poskytnuté bankovní záruky za úvěry poskytnuté bankami podle §5 zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů. Celková výše tvorby těchto opravných položek za zdaňovací období nesmí přesáhnout výši dvou procent ze základu, kterým je průměrný stav rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek z úvěrů. Celková výše tvorby v nadpisu uvedených rezerv za zdaňovací období nesmí přesáhnout výši dvou procent průměrného stavu poskytnutých bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami. Opravné položky musí být vždy přiřazeny k jednotlivým pohledávkám, rezervy k jednotlivým zárukám. [15]

Povinnost vytvářet k jednotlivým pohledávkám opravné položky a jejich minimální výše je bankám stanovena na základě klasifikace pohledávek.¹¹ Účelem je krýt rizika spojená s danou pohledávkou.

Za sledované období byly vytvořeny rezervy a opravné položky k úvěrům a pohledávkám ve výši 1 546 mil. Kč, tj. 114,5% z celkové tvorby rezerv a opravných položek za dané období.

6.4.14 Tvorba opravných položek k cenným papírům

Tvorba opravných položek k pokrytí snížení hodnoty cenných papírů představuje optimální odhad čisté realizovatelné hodnoty těchto cenných papírů a zohledňuje změny v tržních úvěrových podmínkách. Konkrétně je v této položce zohledněna tvorba a použití opravných položek, vliv prodeje cenných papírů, vliv odpisu nominální hodnoty cenných papírů a kursový rozdíl z opravných položek.

Za rok 2004 byly opravné položky k cenným papírům sníženy o 85 mil. Kč, tj. o 6,3% z celkové tvorby rezerv a opravných položek za dané období.

6.4.15 Tvorba rezerv k ostatním rizikům

---

¹¹ Opaření ČNB č.9 ze dne 6.11.2002, kterým se stanoví pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv a pravidla pro nabývání některých druhů aktiv

V položce „tvorba rezerv k ostatním rizikům“ je zahrnuta zejména tvorba a rozpuštění rezervy vytvořené na právní spory spolu s náklady na plnění z těchto právních sporů pro KB vyplývajícími. Tyto rezervy KB rok od roku navyšuje.

Ve sledovaném období byly rezervy k ostatním rizikům sníženy o 111 mil. Kč, tj. o 8,2% z celkové tvorby rezerv a opravných položek za dané období.

6.4.16 Menšinový zisk

Menšinový zisk je zisk dosažený společnostmi, ve kterých má banka menšinový podíl. Menšinovým podílem rozumíme majetkový podíl banky v další společnosti, který nelze klasifikovat ani jako účast s rozhodujícím vlivem ani jako účast s podstatným vlivem. KB měla v roce 2004 menšinový podíl (20%) ve společnosti CBCB – Czech Banking Credit Bureau, a.s. Pořizovací cena a účetní hodnota této společnosti je 240 tis. Kč. Rovněž byla do výkazu zisku a ztrát KB za tento rok zahrnuta majetková účast ve společnosti ASIS, a.s., která vstoupila v červnu 2003 do likvidace, a to ve zbytkové hodnotě vlastního kapitálu k datu vstupu do likvidace. KB prodala v roce 2004 společnost MUZO, a.s., která vlastnila 100% majetkovou účast v nekonsolidované společnosti Společnost pro informační databáze. Podíl KB na zisku těchto společností za rok 2004 činil 22 mil. Kč, tj. 0,25% z čistého zisku KB za tento rok.

6.4.17 Čistý zisk

Za vykazované účetní období 2004 vykazuje KB zisk ve výši 8 897 mil. Kč, který zaznamenal růst o 228 mil. Kč, tj. o 2,63%. Jednalo se o nejvyšší zisk v českém bankovním sektoru, tvořil 26,8% čistého zisku bankovního sektoru. Účetní rozdělení zisku a vyrovnání ztrát za rok 2004 bude provedeno v souladu s rozhodnutím valných hromad společností Skupiny KB.

Tab.č.22: Čistý zisk pěti největších bank v ČR a bankovního sektoru celkem v roce 2004

Banka	Čistý zisk 2004 v mld. Kč	Meziroční růst čistého zisku 2003/2004 v %
KB	8,897	2,63
Česká spořitelna	8,649	13,58
ČSOB	6,816	22,71
GE Money Bank	2,242	9,31
HVB Bank Czech Republic	1,866	167,58
Bankovní sektor	32,9	8,8

6.4.18 Zisk na akcii

Zisk na akcii 234,08 Kč byl vypočítán tak, že zisk 8 897 mil. Kč byl vydělen počtem emitovaných akcií, tj. 38 009 852. Tento výsledek představuje meziroční zvýšení zisku na akcii o 2,6%.

Tab.č.23: Zisk KB na akcii v letech 2003 a 2004

	2003	2004
Zisk za běžné období	8 897 mil. Kč	8 669 mil. Kč
Počet emitovaných akcií	38 009 852 ks	38 009 852 ks
Zisk na akcii	234,08 Kč	228,07 Kč

Vlastní zpracování

6.5 Hospodářské výsledky bank

Hospodářské výsledky bank jsou pozitivní, jejich zisk v loňském roce stoupl o 8,9 %. Po vytvoření potřebných rezerv a po převzetí některých klasifikovaných bankovních úvěrů státem, resp. ČKA, dosahuje již bankovní sektor vysoké rentability kapitálu (TIER 1), tj. 23,56 %. Rentabilita aktiv v bankovním sektoru činí 1,27 % a je dvojnásobně vyšší než byla v r. 2000. Provozní náklady se meziročně zvýšily o 2,7%. V poměru k zisku a k aktivům se ale meziročně snížily o 11% resp. 3%. Příznivý vývoj výše popsaných ekonomických ukazatelů je zachycen v následující tabulce.

Tab.č.24: Hospodářské výsledky bank v ČR v letech 2002-2004

	2004	2003	2002
Zisk běžného období	32,9 mld. Kč	30,19 mld. Kč	30,40 mld. Kč
Rezervy, rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku	47,65 mld. Kč	30,46 mld. Kč	54,10 mld. Kč
Meziroční růst zisku	8,9%	- 0,007%	30,2%
Čistý zisk k TIER 1	23,56%	23,80%	27,41%
Čistý zisk k aktivům	1,27%	1,21%	1,24%
Čistá úroková marže	2,36%	2,26%	2,34%
Provozní náklady(v mil Kč)	48 819	47 513	46 975
Provozní náklady k zisku	1,48%	1,57%	1,55%
Provozní náklady k aktivům	1,87%	1,90%	1,91%

Vlastní zpracování podle Bankovního dohledu, ČNB 2004

Bankovní sektor jako celek v roce 2004 vytvořil čistý zisk ve výši 32,9 mld. Kč, k čemuž přispěl růst všech složek zisku z finanční činnosti a také pokračující kontrola vynaložených správních nákladů. Zisk z úrokové marže nadále představuje nejvýznamnější zdroj zisku bank. Tvorba opravných položek a rezerv měla ve srovnání s předchozími roky neutrální vliv, tj. neznamenala zvýšené náklady na úkor dosažení zisku, a na druhé straně rozpuštění opravných položek a rezerv vytvořených v minulých letech zisk v roce 2004 neposílilo.

Pokles zisku vyvolávaný nízkými úrokovými sazbami z úvěrů pro podniky nahrazují banky růstem zisků z poplatků za různé bankovní služby a velkou úrokovou marží mezi vklady a úvěry obyvatelstvu. Nejziskovější bankou v českém bankovním sektoru byla v roce 2004 KB, která mírně zvýšila zisk na 9,3 mld. Kč. Nejvíce si v roce 2004 polepšila největší banka na českém bankovním trhu ČSOB, která téměř zdvojnásobila zisk na 6,98 mld. Kč. Česká spořitelna, jako peněžní ústav s největším počtem klientů, zvýšila zisk o 5 % na 7,65 mld. Kč, a také HVB zvedla zisk o čtvrtinu na 1,68 mld. Kč.¹²

6.6 Celkové hodnocení hospodářských výsledků KB

6.6.1 Bilanční suma

Bilanční suma bankovního sektoru k 31. 12. 2004 dosáhla 2 635,6 mld. Kč, což je o 4,3 % více než v roce 2003. Vývoj bilanční sumy i v průběhu roku 2004 potvrzuje stále existující potenciál dalšího rozvoje tuzemského bankovního sektoru. Vývoj celkových bilančních aktiv neprobíhal v roce 2004 ve všech skupinách bank rovnoměrně. KB zaznamenala pouze 0,16% růst objemu celkové čisté bilanční sumy.

6.6.2 Aktiva

V meziročním srovnání se struktura aktiv a pasiv KB v zásadě nezměnila. Vývoj bilanční sumy KB byl, kromě větší aktivity na mezibankovním trhu a v důsledku pokračování růstu depozit stavebního spoření zvyšujících stranu pasiv, značnou měrou ovlivněn změnami v oblasti úvěrů.

Celková emise úvěrů představuje trvale rozhodující část aktivní strany bilanční sumy. Poptávka po úvěrech se každým rokem zvyšuje. Zlepšením ekonomické situace dlužníků a zvýšením jejich schopnosti splácet úvěry se v roce 2004 opět meziročně zvýšil podíl úvěrů poskytnutých klientům. Ve srovnání s rokem 2003

---

¹² www.ihned.cz [online]. [cit. 1.5.2006]. Dostupné z : <<http://www.ihned.cz>>

vzrostl o 17,4%. Do růstu poměrných hodnot se promítl absolutní růst celkové bilanční sumy a rovněž úvěry klientů

vzrostly i v absolutní výši. Ke konci roku 2004 činil podíl klientských úvěrů na bilanční sumě 80,1 %.

Významnou složkou ve struktuře aktiv KB je portfolio cenných papírů (včetně majetkových účastí). I přes slabý pokles jejich podíl na bilanční sumě překročil ke konci roku 2004 hranici 20 %. Dalšími složkami ve struktuře aktiv, které se drží pod hranicí 20% podílu na celkové bilanční sumě bankovního sektoru, jsou vklady u ČNB a vklady u ostatních bank. Jejich vývoj v roce 2004 byl protichůdný.

Vklady KB u ČNB meziročně poklesly v absolutní hodnotě a klesá i jejich podíl na celkových aktivech bankovního sektoru. Fixní aktiva KB, jejichž převažující složku tvoří hmotná aktiva, ze značné části reprezentovaná nemovitostmi (pobočková síť), si dlouhodobě udržují svůj podíl na celkových aktivech na úrovni 2,5%.

6.6.3 Pasiva

Pasivní strana bilance je dlouhodobě ovlivněna orientací KB na klasické retailové bankovníctví, v němž převažuje sběr vkladů od klientů a poskytování úvěrů. Struktura pasiv bankovního sektoru mnohem více koresponduje se základní orientací sektoru, než je tomu na straně aktiv. Klientské vklady jsou jednoznačně rozhodující složkou pasivní strany bilance, i když meziročně nepatrně snížily podíl na konečných 80%.

Bankovní podnikání je typické výraznou převahou cizích zdrojů nad zdroji vlastními, jak už jsem uvedla dříve. Ke konci roku 2004 se podíl vlastních zdrojů na bilanční sumě celého bankovního sektoru mírně zvýšil a jeho hodnota dosáhla 9,7%. I ostatní velké banky využívají k financování bankovních obchodů vlastní zdroje představující 8,0 % bilančních pasiv. Celkové vlastní zdroje KB se v průběhu roku navýšily o 7,4 % a k 31. 12. 2004 dosáhly hodnoty 44 524mil. Kč. Základní kapitál zůstává složkou, která ve skladbě vlastních zdrojů stále převažuje, i když jeho podíl na vlastních zdrojích dále mírně klesá, na konci roku 2004 dosáhl 42,8 %.

Tab.č.25: Porovnání nejdůležitějších položek účetních výkazů KB meziročně a s celým sektorem

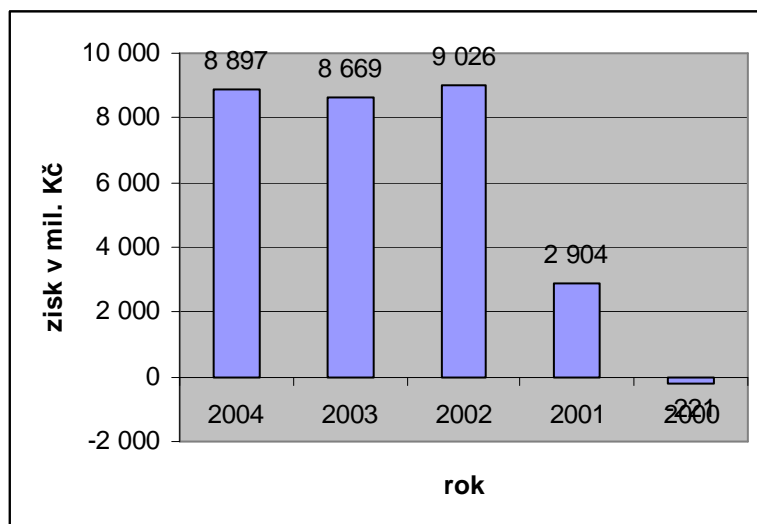
V mil. Kč	KB		Český bankovní sektor	
	2004	2003	2004	2003
Bilanční suma	460 269	456 663	2 635 554	2 574 991
Vlastní kapitál	44 524	41 647	188 800	176 779
Cizí zdroje	415 745	415 016	2 446 754	2 398 212
Základní kapitál	19 005	19 005	70 416	68 855
Zisk	8 897	8 669	32 865	30 193

Zisk/vlastní kapitál (v %)	20	20,8	17,4	17
----------------------------	----	------	------	----

Vlastní zpracování podle Bankovní dohled, ČNB 2004

Na výsledku hospodaření KB v daném roce a v letech uplynulých závisí souhrnná hodnota ostatních složek vlastních zdrojů. KB jako konsolidovaný celek dosahovala od roku 2001 každoročně čistý zisk, pravidelně se v absolutních hodnotách zvyšovaly rezervní zdroje.

Graf.č.4: Zisk KB 2000-2004

Zdroj: Výroční zprávy KB 2000-2004

KB je zisková, docílila meziročně růst celkového zisku o 2,63 %. Podíl takto vyjádřeného zisku na vlastním kapitálu se ale meziročně snížil z 20,8 % na 20 %. Ve srovnání s průměrem celého bankovního sektoru ale stále ještě KB dosahuje vyšší rentability vlastního kapitálu. Podíl na celkové bilanční sumě KB se zvýšil na 1,93 %. Ve srovnání s předcházejícím ročním obdobím došlo k poklesu temp zvyšování hodnot všech ukazatelů vztahených k souhrnným ziskům. Ve struktuře cizích zdrojů KB zaujímaly v roce 2004 rozhodující postavení primární zdroje, i když jejich zastoupení se nepatrně snížilo. Došlo obecně ke změně ve vývoji na mezibankovním trhu, vliv zdrojů získaných na tomto trhu opět po dlouhodobém období poklesu posílil. V oblasti emitování dluhopisů KB se upevňuje zastoupení emitovaných hypotečních zástavních listů.

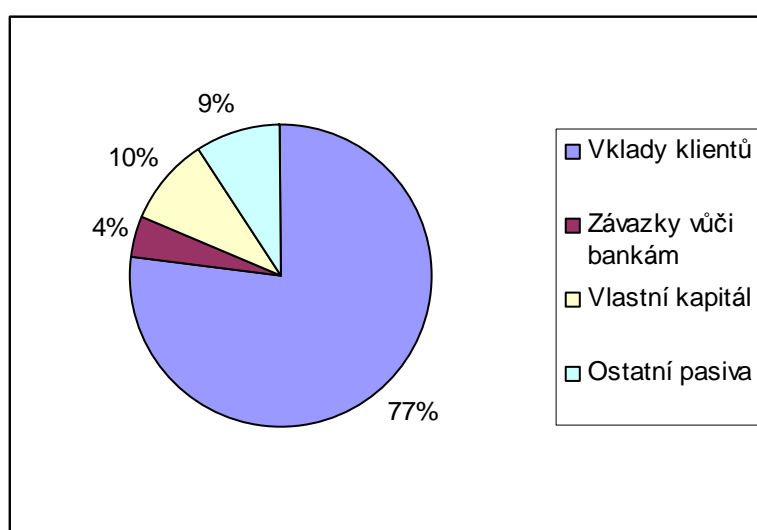
Primární zdroje představují v českém bankovním sektoru vklady klientů (včetně vkladů vládních orgánů), což plně koresponduje se základní orientací KB na klasické bankovníctví, které je charakteristické přijímáním vkladů a poskytováním úvěrů. Uvedené zaměření KB je v souladu s přístupem podnikové sféry k financování svých aktivit, které se uskutečňuje v převážné míře prostřednictvím bankovních úvěrů.

Tab.č.26: Vývoj bilanční sumy, úvěrů klientům, vkladů klientů a vlastního kapitálu KB

V mil. Kč	2004	2003	2002
Bilanční suma KB	448 298	447 565	439 753
Úvěry KB klientům (čisté)	153 818	131 042	121 154
Vklady klientů u KB	361 998	349 505	341 114
Vlastní kapitál KB celkem	43 707	40 399	33 758

Vlastní zpracování, zdroj: www.kb.cz

Graf.č.5: Struktura pasiv KB v roce 2004

Vlastní zpracování

Tento trend posiluje rovněž chování sektoru domácností s tradičně stále silným sklonem k úsporám ve formě klasických depozitních vkladů a stále více se projevujícím sklonem k zadlužování ve formě úvěrů hypotečních, spotřebitelských i vázaných na speciální produkt stavebního spoření. Klientské vklady zaznamenaly v průběhu roku 2004 nárůst o 3,6 %, což bylo více ve srovnání meziročním nárůstem na konci roku 2003. Díky zrychlení růstu vkladů klientů v důsledku rychlejšího růstu jak bilanční sumy a celkových cizích zdrojů došlo v meziročním srovnání ke zvýšení podílu (o více než 3,6 procentní body) na 88,8% cizích zdrojů. Podíl klientských vkladů KB přesáhl 80 % pasivní strany bilance.

Druhou nejvýznamnější složkou cizích zdrojů zůstávají vklady přijaté od ostatních bank, které po období poklesu zaznamenaly v roce 2004 jak zvýšení v absolutní hodnotě o 2,3 % meziročně, tak i mírné zvýšení podílu na celkových cizích zdrojích na 4,9 %.

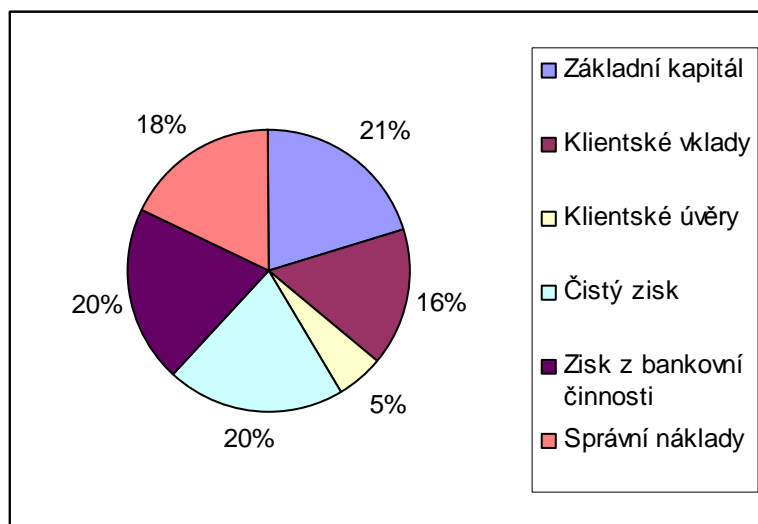
Emise dluhových cenných papírů stále patří mezi méně významné zdroje financování obchodních aktivit bank tuzemského bankovního sektoru. KB dokonce výrazně snížila jejich podíl (o 2,8%) na cizích zdrojích

(2,2 %) a emise dluhových cenných papírů se na konci roku 2004 nalézají na třetí pozici z hlediska této zmiňované komponenty financování KB. Celková emise dluhopisů k 31. 12. 2004 dosáhla 9 255 mil. Kč.

Z hlediska členění cizích zdrojů bank na primární a sekundární zdroje tvoří emitované dluhové cenné papíry určitý přechodný stupeň. Věřitelem banky může být jak jiná banka, tak i nebankovní subjekt. V emisích dluhových cenných papírů KB převažují dluhopisy splatné za více než čtyři roky (tj. dlouhodobé), které dosáhly 59,6 % celkové emise a výlučně se jedná o hypoteční zástavní listy. Tato položka stále roste s rostoucím objemem poskytnutých hypotečních úvěrů.

V jednotlivých rozvahových položkách KB dosahuje většinou hodnoty přes 20% celého trhu (základní kapitál, klientské vklady, čistý zisk, zisk z bankovní činnosti, správní náklady). V některých případech se pohybují pod touto úrovní (aktiva a celkové klientské úvěry). Bývá pravidlem, že hodnoty přesahují polovinu celého trhu. KB k 31. 12. 2004 disponovala 17,5 % celkových bilančních aktiv sektoru, poskytla 7 % všech klientských úvěrů a klienti u ní uložili 20,9 % vkladů. V roce 2004 se KB podílela z 27 % na celkovém zisku z bankovní činnosti a 24 % na vynaložených správních nákladech.

Graf č. 6: Podíl hodnot jednotlivých rozvahových položek na celém bankovním trhu

Vlastní zpracování

6.6.4 Zisk z finanční činnosti

Zisk z finanční činnosti je rozhodující složkou celkového zisku před zdaněním každé banky. Dlouhodobé úspěšné hospodaření bank je plně závislé na průběžné tvorbě zisku z finanční činnosti, jehož výsledná úroveň je ovlivněna jednak vnitřními faktory, které jsou plně v rukou vedení bank (např. alokace aktiv do ziskových obchodů, diverzifikace rizik či zavádění nových technologií), jednak vnějším ekonomickým prostředím (v roce 2004 přetrvávalo prostředí nízkých úrokových sazeb a tudíž i nízkých úrokových marží). Další operace, jako např. prodej aktiv, rozpouštění rezerv aj., mohou rovněž do značné míry ovlivnit

dosaženou výši celkového zisku, jde však o mimořádné příjmy, které mohou vylepšit celkový obraz hospodaření banky jen krátkodobě.

KB vytvořila v roce 2004 zisk z finanční činnosti ve výši 23 212 mil. Kč, což ve srovnání s rokem 2003 představuje nárůst o 3,2 %. K tomuto výsledku přispěly všechny složky zisku z finanční činnosti, především pak přijaté úroky. Úrokový zisk za rok 2004 činil 13 155 mil. Kč a meziročně se zvýšil o 1 011 mil. Kč (8,3 %). Důvodem pozitivního vývoje úrokového zisku byl nárůst úrokových výnosů o 268 mil. Kč spolu se současným poklesem úrokových nákladů o 721 mil. Kč. Na straně úrokových výnosů jsou úroky z úvěrů klientům zastoupeny stejným dílem jako úroky z úvěrů a vkladů u finančních institucí. Stojí za tím zvýšená úvěrová aktivita KB, zaměřená zejména na podnikatelský segment, a meziroční zvýšení pohledávek za finančními institucemi (Českou konsolidační agenturou, ČNB, SG).

Důvodem meziročního snížení nákladových úroků bylo snížení tržních úrokových sazeb, které zejména v první polovině roku 2003 převyšovaly sazby účtované v roce 2004. Podíl úrokového zisku na celkovém zisku z finanční činnosti k 31. prosinci 2004 činil 57 % oproti 54 % o rok dříve.

Zisk z poplatků a provizí za rok 2004 činil 9 211 mil. Kč a meziročně se zvýšil o 136 mil. Kč (1,5 %). Polovinu výnosových poplatků tvoří poplatky a provize z platebního styku, jejichž objem však meziročně mírně poklesl. V roce 2004 také pokračoval pokles poplatkového příjmu spojeného s devizovými operacemi.

Naproti tomu nárůst zaznamenaly výnosy z poplatků spojených s úvěrovou činností KB. Podíl zisku z poplatků a provizí na celkovém zisku z finanční činnosti k 31. prosinci 2004 činil 40 % oproti 40,3 % o rok dříve.

Výnosy z akcií a podílů v roce 2004 dosáhly výše 85 mil. Kč a meziročně tak působily na snížení zisku z finanční činnosti. Zisk z ostatních finančních operací za rok 2004 činil 25 mil. Kč oproti 542 mil. Kč o rok dříve. Jeho podíl na celkovém zisku z finanční činnosti se tak meziročně snížil na 0,37 %. Na rozdíl od předchozích dvou let, kdy docházelo k poklesu podílu zisku z finanční činnosti na aktivech, vzrostl v roce 2004 tento ukazatel o 0,1 % na 5 %, a to i přes meziroční nárůst průměrného objemu aktiv bankovního sektoru.

Banky působící na českém bankovním trhu v roce 2004 vyvíjely své obchodní aktivity v prostředí nízkých úrokových sazeb i přes jejich mírné zvýšení centrální bankou v průběhu roku. Úprava úrokových sazeb zásadně nepůsobila na chování komerčních bank. Výnosovost i nákladovost bankovních obchodů byla ovlivněna jak nižší úrovní úrokových sazeb z nově uzavřených obchodů, tak jejich vyššími hodnotami vázanými na pokračující smluvní vztahy, resp. ukončení splatných obchodů uzavřených zpravidla v podmínkách vyšších úrokových sazeb. Průměrné sazby na českém bankovním trhu ze všech uzavřených obchodů se jen nepatrně posunuly (o 0,15 %) jak z poskytnutých úvěrů, tak mírně i z přijatých vkladů (o

0,24 %) směrem dolů. Trendy ve vývoji úrokových sazeb jsou trvale ovlivněny konkurenčním prostředím působícím na tuzemském bankovním trhu.

Vývoj úrokových sazeb ve sledovaném období se nicméně pozitivně promítl do hospodářského výsledku KB roku 2004.

Z ostatních provozních činností dosáhla KB v roce 2004 zisku ve výši 610 mil. Kč, pramenící z prodeje společnosti MUZO a.s. Negativně se v této položce v roce 2004 naopak promítlo zdvojnásobení příspěvku bank do Fondu pojištění vkladů. V zákoně o bankách je v §41k uvedeno: „V případě, že Fondu byl poskytnut úvěr nebo jiná forma návratné finanční výpomoci, tj. v případě, že prostředky Fondu nepostačují k vyplacení zákonem stanovených náhrad, zvyšuje se příspěvek bank do Fondu od roku následujícího po poskytnutí úvěru nebo jiné formě návratné finanční výpomoci na dvojnásobek procentní sazby ročního příspěvku banky do Fondu, tj. na 0,2%. V roce následujícím po splacení úvěru nebo jiné formě návratné finanční výpomoci se příspěvek snižuje na 0,1%.“[12]

6.6.5 Provozní náklady, odpisy, tvorba a použití opravných položek

Provozní náklady KB dosáhly v roce 2004 výše 12 383 mil. Kč, což ve srovnání s rokem 2003 představuje pokles o 1,2 %. Výrazné snížení zaznamenaly personální náklady, které v roce 2004 činily 5 138 mil. Kč, což bylo způsobeno jejich meziroční snížení o téměř 12 %. V roce 2004 totiž došlo k dalšímu snížení počtu pracovníků KB celkem o 1 095 osob na 7 718 k 31. prosinci 2004. Vývoj v oblasti ostatních provozních nákladů v roce 2004 byl pozitivní, neboť tyto náklady vykázaly jen mírný nárůst o 8 % na 7 245 mil. Kč, což odráží zvýšené DPH účtované za bankami nakupované služby.

Tab.č. 27: Provozní náklady KB 2003, 2004

	2004	2003
Počet zaměstnanců	7 718	8 813
Provozní náklady	12 383 mil. Kč	12 529 mil. Kč
Personální náklady	5 138 mil. Kč	5 822 mil. Kč
Ostatní provozní náklady	7 245 mil. Kč	6 707 mil. Kč

Vlastní zpracování

Odpisy a tvorba opravných položek dosáhly v roce 2004 výše 2 007 mil. Kč, oproti 1 828 mil. Kč v roce 2003. Nižší celkový objem odpisů a opravných položek v předchozích letech však byl ovlivněn očištnými operacemi spojenými s rozpouštěním a realokací v minulosti vytvořených rezerv a opravných položek. Celých 1853 mil. Kč tak připadá na odpisy hmotného a nehmotného majetku (oproti 2030 mil. Kč v roce 2003).

Po dokončení povinného zrušení rezerv na standardní úvěry v roce 2005 lze očekávat, že KB opět začne vykazovat čistou tvorbu opravných položek, což bude ve srovnání se současností negativně ovlivňovat její ziskovost. Výše opravných položek však bude záviset zejména na budoucím vývoji kvality jejího úvěrového portfolia.

6.6.6 Čistý zisk

KB vyprodukovala v roce 2004 čistý zisk ve výši 8897 mil. Kč, což ve srovnání s rokem 2003 představuje nárůst o 2,63 %. Jednalo se o nejvyšší zisk v českém bankovním sektoru, který tvořil 26,8% čistého zisku bankovního sektoru. Shrneme-li výše uvedené informace, lze říci, že důvodem byl nárůst všech složek zisku z finančních činností, pokračující kontrola správních nákladů a vyrovnaná tvorba a rozpouštění opravných položek a rezerv k pohledávkám.

V souvislosti s dosahovanými zisky se KB spolu s ostatními velkými bankami již v předchozích letech stala významným plátcem daně z příjmu (3 832 mil. Kč v roce 2004 a 3 789 mil. Kč v roce 2003). Daň z příjmu zaplacená KB tvořila v roce 2004 30,6% daňových příjmů z celého bankovního sektoru. Ostatní skupiny bank zaznamenaly meziroční pokles čistého zisku, resp. jeho stagnaci v případě stavebních spořitelén.

Rentabilita průměrného kapitálu KB dosáhla v roce 2004 22,1 %, což představuje v meziročním srovnání pokles o 2,9 %. Důvodem je nárůst objemu kapitálu KB.

Rentabilita aktiv (čistý zisk k aktivům) v roce 2004 činila 1,93 %, což představuje ve srovnání s rokem 2003 změnu jen 0,01%. Rentabilita aktiv KB je v porovnání s ostatními bankami silně nadprůměrná.

Tab.č.28: Zisk, aktiva a rentabilita bank v ČR v roce 2004

Banka	Zisk v mil. Kč	Aktiva v mil. Kč	Rentabilita aktiv v %
KB	8 897	460 269	1,93
Česká spořitelna	8 649	580 394	1,49
ČSOB	6 816	613 281	1,11
GE Money Bank	2 242	59 782	3,75
HVB Bank Czech Republic	1 866	142 833	1,30
Citibank	472	75 914	0,62
Raiffeisenbank	302	63 327	0,48
Živnostenská banka	195	46 787	0,42
Hypoteční banka	487	35 165	1,38
CALYON Banka CZ	67	24 697	0,27

BAWAG Bank CZ	58	18 412	0,32
eBanka	- 27,1	13 884	- 0,195
PPF Banka	103	12 717	0,80
J&T Banka	56	12 254	0,46
Wustenrot hypoteční banka	20	964	2,07
Český bankovní sektor	33 170	2 635 554	1,26

Vlastní zpracování podle TOP Finance 2005

V meziročním srovnání došlo ke zhoršení poměru provozních nákladů k zisku z finanční činnosti, který vzrostl z 53,3 % na 55,7 %. Stále je tak nad průměrem celého bankovního sektoru. Poměr mezi správnými náklady a ziskem z finanční činnosti je jedním ze základních ukazatelů hodnotících efektivnost práce bankovních institucí. Vysoké hodnoty tohoto ukazatele ukazují na méně efektivní využívání zdrojů bankou. Při posuzování tohoto ukazatele je však třeba zohledňovat odlišnosti v obchodní orientaci jednotlivých bank.

V důsledku pokračujícího snižování počtu zaměstnanců došlo v roce 2004 k dalšímu růstu podílu provozních nákladů připadajících na jednoho zaměstnance. Zisk z finanční činnosti na jednoho zaměstnance meziročně vzrostl o 17,6 % na 3 mil. Kč, čistý zisk pak o 17,3 % na 1,15 mil. Kč. Na jednoho zaměstnance bankovního sektoru připadalo k 31. 12. 2004 celkem 59,6 mil. Kč aktiv, což je o 15 % více než o rok dříve. Poměr nákladů k výnosům byl ve sledovaném roce 51,9%, v meziročním srovnání se snížil o 1,9%. Personální náklady na zaměstnance za sledované období činily 619 tis. Kč, což je pod průměrem celého bankovního sektoru.

Čistá úroková marže 3,1, se zvýšila oproti předchozímu roku o 0,1%. To se projevilo růstem zisku z úrokové marže, který představuje významnou část celkového zisku KB.

Tab.č.29: Vybrané finanční údaje KB v meziročním porovnání a v porovnání s celým sektorem

	KB 2004	KB 2003	Český bankovní sektor 2004
Počet zaměstnanců	7 718	8 813	38 160
Personální náklady	5 138 mil. Kč	5 822 mil. Kč	24 536,88 mil. Kč
Provozní náklady (v mil. Kč)	12 383	12 529	48 819
Čistý zisk	8 897 mil. Kč	8 869 mil. Kč	32 865 mil. Kč
Zisk z finanční činnosti	23 154 mil. Kč	22 473 mil. Kč	103 486 mil. Kč
Aktiva (v mil. Kč)	460 269	456 663	2 635 554
Personální náklady na zaměstnance	0,619 mil. Kč	0,627 mil. Kč	0,643 mil. Kč
Provozní náklady na zaměstnance	1,60 mil. Kč	1,42 mil. Kč	1,279 mil. Kč
Čistý zisk na zaměstnance	1,15 mil. Kč	0,98 mil. Kč	0,861 mil. Kč

Zisk z finanční činnosti na zam.	3,00 mil. Kč	2,55 mil. Kč	2,712 mil. Kč
Provozní náklady k zisku z finanční činnosti	53,3%	55,7%	47,1%
Aktiva na zaměstnance	59,635 mil. Kč	51,816 ml. Kč	69,066 mil. Kč
Poměr nákladů k výnosům	51,9%	53,8%	46,8%
Čistá úroková marže	3,10%	3,00%	2,36%
Rentabilita průměrného kapitálu	22,1%	25%	23,35%
Rentabilita aktiv	1,93%	1,94%	1,25%
Daň z příjmu	3 832 mil Kč	3 789 mil. Kč	12 490 mil. Kč

Vlastní zpracování

7 Závěr

Úkolem této diplomové práce bylo posoudit ekonomické fungování obchodní banky na příkladě Komerční banky, a.s. Při zkoumání tohoto problému jsem využila výroční zprávy KB jako hlavního zdroje informací. Zorientovat se v této zprávě bylo klíčové pro řešení daného problému. Především jsem analyzovala údaje obsažené v rozvaze, podrozvaze a výsledovce v této zprávě uvedených. V době zpracovávání této diplomové práce byla nejaktuálněji zveřejněnou výroční zpráva KB za rok 2004. Proto veškeré poznatky o hospodářském fungování KB se týkají roku 2004, příp. let tomuto roku předcházejících.

KB patří mezi největší banky působící v ČR. Změna vlastnictví a s ní spojená restrukturalizace banky se příznivě projeví v jejím hospodaření.

Příznivé hospodářské výsledky banky dokládají úspěch rozsáhlé transformace, kterou banka od roku 2001 prošla. Tato skutečnost se odráží i ve vývoji ceny akcií KB, která se v průběhu roku 2004 zvýšila o 35 %. Spokojenost akcionářů banky s jejími hospodářskými výsledky podporuje i poměrně vysoká a pravidelná výplata dividend.

V celkovém zhodnocení KB jsem dospěla k názoru, že KB je bankou stabilní, důvěryhodnou, životaschopnou, vysoce konkurenceschopnou a zodpovědnou ve vztahu ke svým klientům i akcionářům. Za posledních několik let výrazně zkvalitnila své služby, a stává se tak z ní klasická vyspělá bankovní instituce na evropské úrovni.

Obchodní banky v České republice v posledních letech zažívají období vysoké prosperity. Na druhou stranu se musejí vyrovnávat se stále rostoucím konkurenčním tlakem jak ze strany velkých tak i malých bank. Především jde o boj o klienta. Čeští klienti se postupně učí využívat nejrůznější produkty banky, začínají mít o nich přehled. Banky proto vynakládají velké prostředky, aby současným i potenciálním klientům poskytly co možná nejvíce informací o svých produktech. Rovněž zavádí různé balíčky produktů, aby podpořily věrnost svých klientů. Obecně lze říci, že jsou v tomto počínání úspěšnější. Odráží se to nejen na růstu objemu prodaných produktů a

počtu klientů, ale také na růstu objemu vkladů klientů, úvěrů poskytnutých klientům a následně pak v růstu zisku bank. Tento zisk byl v roce 2004 historicky největší.

České hospodářské subjekty dosud nemají volný a bezproblémový přístup na kapitálový trh, jak je tomu ve vyspělých tržních ekonomikách. Proto pro ně obchodní banky představují vhodného partnera, který jim zajistí potřebné finanční prostředky za přijatelných podmínek. Zároveň se stále zvyšuje význam bank při poskytování dalších služeb, jako vedení účtů, finanční poradenství a investování. Tyto služby se stávají významným zdrojem příjmů bank.

Lze předpokládat, že postavení bank v hospodářském životě se nejen udrží ale také rozvine.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) VALACH, J. aj. *Finanční řízení podniku*. 2. vydání. Praha: Ekopress, 1999, ISBN 80-86119-21-1
- 2) LANDOROVÁ, A. aj. *Obchodní bankovníctví*. 1. vydání. Liberec: TUL, 2002, ISBN 80-7083-607-5
- 3) SYNEK, M. aj. *Podniková ekonomika*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2002, ISBN 80-7179-736-7
- 4) SEKERA, B. *Banky a bankovní produkty*. 1. vydání. Praha: PROFESS CONSULTING, 1997, ISBN 80-85235-51-X
- 5) DVORÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vydání. Praha: Linde Praha, 2005, ISBN 80-7201-515-X
- 6) JÍLEK, J. aj. *Účetnictví bank a finančních institucí 2004*, Praha: GRADA Publishing, 2004, ISBN 80-247-0860-4
- 7) PAVLÍKOVÁ, A. aj. *Finanční řízení v praxi*. 2. vydání. Praha: 3x3, 1998
- 8) KRAMER, G. *Activ bank risk management*. 1.vydání. Chicago: Irwin, 1995
- 9) Příloha měsíčníku Bankovníctví č. 5/2005: *TOP Finance*. Praha: Economia, 2005.
- 10) POLIDAR, V. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. vydání. Praha: Ekopress, 1999, ISBN 901 991-0-0
- 11) Obchodní zákoník v současně platném znění
- 12) Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách v současně platném znění
- 13) Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech v současně platném znění
- 14) Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu v současně platném znění
- 15) Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu v současně platném znění
- 16) *Výroční zpráva KB 2004*, Praha: Komerční banka, 2005
- 17) *Výroční zpráva KB 2005*, Praha: Komerční banka, 2006
- 18) *Zpráva o finančním trhu 2004*, Praha: Česká národní banka, 2005
- 19) *Bankovní dohled 2004*, Praha: Česká národní banka, 2004
- 20) Propagační materiál Komerční banky, a.s.
- 21) *Justice.cz* [online].[cit.1.5.2006]. Dostupné z : <<http://www.justice.cz>>
- 22) *www.ihned.cz* [online].[cit.1.5.2006]. Dostupné z : <<http://www.ihned.cz>>
- 23) *Česká národní banka* [online].[cit.1.5.2006]. Dostupné z : <<http://www.cnb.cz>>
- 24) *Komerční banka* [online].[cit.1.5.2006]. Dostupné z : <<http://www.kb.cz>>
- 25) Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření v současně platném znění
- 26) Revenda Z., aj. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2000, ISBN 80-85943-06-9

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Přehled činností KB vyplývajících z licence

Příloha č. 2: Základní účetní výkazy KB k 31.12. 2004

Příloha č. 1

Přehled činností KB vyplývajících z licence

- a) přijímání vkladů od veřejnosti
- b) poskytování úvěrů
- c) investování do cenných papírů na vlastní účet
- d) finanční pronájem (finanční leasing)
- e) platební styk a zúčtování
- vydávání a správa platebních prostředků
- g) poskytování záruk
- h) otevírání akreditivů
- obstarávání inkasa

poskytování investičních služeb:

Na základě rozhodnutí KCP je KB oprávněna poskytovat, ve vztahu ke všem investičním instrumentům

smyslu §8a zákona o cenných papírech č. 591/1992 Sb. v platném znění, tyto investiční služby ve smyslu

§8 zákona o cenných papírech:

I. Hlavní investiční služby:

- přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních instrumentů na účet zákazníka,
- provádění pokynů týkajících se investičních instrumentů na cizí účet,
- obchodování s investičními instrumenty na vlastní účet,
- obhospodařování individuálních portfolií na základě volné úvahy v rámci smluvního ujednání se zákazníkem, je-li součástí tohoto portfolia některý z investičních instrumentů, a
- upisování emise investičních instrumentů nebo její umístění.

II. Doplnkové investiční služby:

- úschova a správa jednoho nebo několika investičních instrumentů,
- pronájem bezpečnostních schránek,
- poskytování úvěrů nebo půjček zákazníkovi za účelem provedení obchodu s investičními instrumenty,
- jestliže poskytovatel úvěru nebo půjčky je účastníkem tohoto obchodu,
- poradenská činnost týkající se struktury kapitálu, průmyslové strategie a s tím souvisejících otázek, poskytování porad a služeb týkajících se fúzí a koupí podniků,
- služby související s upisováním emisí podle odstavce 2 písm. e),
- poradenská činnost týkající se investování do investičních instrumentů, a
- provádění devizových operací souvisejících s poskytováním investičních služeb.

k) vydávání hypotečních zástavních listů

finanční makléřství

m) výkon funkce depozitáře

n) směnářskou činnost (nákup devizových prostředků)

o) poskytování bankovních informací

p) obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem

q) pronájem bezpečnostních schránek

činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi uvedenými v bankovní licenci Komerční banky
Výkon nebo poskytování všech těchto činností není omezeno, nebo vyloučeno příslušným orgánem.

**Příloha č. 2: Základní účetní výkazy KB k 31.12.
2004**

Konsolidovaná rozvaha k 31. prosinci 2004

mil. Kč	Pozn.	2004	2003
Aktiva			
Hotovost a běžné účty u bank	17	10 259	12 449
Pohledávky za bankami	18	293 436	202 123
Cenné papíry k obchodování	19	9 673	26 105
Kladné reálné hodnoty finančních derivátů	37	11 339	9 023
Pohledávky za Českou konsolidační agenturou	20	2 945	24 303
Úvěry a pohledávky za klienty (čistě)	21	156 525	133 130
Cenné papíry k prodeji	22	19 630	27 556
Cenné papíry držené do splatnosti	23	1 001	248
Náklady a příjmy příštích období a ostatní aktiva	24	2 355	7 604
Odložená daňová pohledávka	31	404	510
Majetkové účasti v přidružených a nekonsolidovaných společnostech	25	828	876
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (čistý)	26	11 874	12 736
Aktiva celkem		460 269	456 663
Pasiva			
Zavazky vůči bankám	27	20 547	20 065
Zavazky vůči klientům	28	368 966	353 569
Zaporné reálné hodnoty finančních derivátů	37	4 700	3 474
Dluhopisy	29	9 255	21 024
Výdaje a výnosy příštích období, rezervy a ostatní pasiva	30	10 855	14 742
Daň z příjmů	14	367	1 443
Odložený daňový závazek	31	1 055	679
Pasiva celkem		415 745	415 016
Vlastní kapitál			
Základní kapitál	32	19 005	19 005
Emisní a žic, rezervy a fondy		25 446	22 396
Vlastní kapitál celkem		44 451	41 401
Menšinový vlastní kapitál		73	246
Pasiva a vlastní kapitál celkem		460 269	456 663

Nekonsolidovaná podrozvaha k 31. prosinci 2004

mil. Kč			2004	2003
Čís. pol.	Název položky	Příloha		
1.	Poskytnuté příslby a záruky	27	110 710	90 623
2.	Poskytnuté zástavy	27	1	0
3.	Pohledávky ze spotových operací	27	2 401	5 384
4.	Pohledávky z pevných termínových operací	27	569 205	390 233
5.	Pohledávky z opcí	27	13 233	8 531
6.	Odepsané pohledávky	27	9 174	9 580
7.	Hodnoty předané do úschovy, do správy a k uložení	27	31	61
8.	Hodnoty předané k obhospodařování	27	0	0
9.	Přijaté příslby a záruky	27	40 379	79 164
10.	Přijaté zástavy a zajištění	27	314 735	311 547
11.	Závazky ze spotových operací	27	2 402	5 393
12.	Závazky z pevných termínových operací	27	567 279	397 750
13.	Závazky z opcí	27	13 233	8 531
14.	Hodnoty převzaté do úschovy, do správy a k uložení	27	78 105	32 478
15.	Hodnoty převzaté k obhospodařování	27	3 032	2 684

Konsolidovaný výkaz zisků a ztrát k 31. prosinci 2004

mil. Kč		Pozn.	2004	2003
Přijaté úroky		5	20 630	20 382
Placené úroky		5	-7 475	-8 186
Čistě úrokové výnosy			13 155	12 196
Čistě poplatky a provize		6	9 211	9 075
Čistý zisk/ztráta z finančních operací		7	696	708
Dividendy a ostatní výnosy		8	210	542
Čistě provozní výnosy			23 212	22 491
Personální náklady		9	-5 136	-5 622
Všeobecné provozní náklady		10	-5 434	-4 593
Odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku		11	-1 811	-1 714
Provozní náklady celkem			-12 383	-12 529
Zisk/ztráta z vyřazení společností z konsolidace		12	610	12
Výnosy z majetkových účastí v přidružených společnostech		12	13	433
Zisk před tvorbou rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika a daní z příjmů			11 452	10 407
Tvorba rezerv a opravných položek k úvěrům a pohledávkám			-1 546	-2 579
Tvorba opravných položek k cenným papírům			-85	-74
Tvorba rezerv k ostatním rizikům			-111	-40
Tvorba rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika		13	-1 350	-2 465
Zisk/ztráta z nekonsolidovaných majetkových účastí			-15	34
Zisk/ztráta před daní z příjmů			12 787	12 896
Daň z příjmů		14	-3 912	-4 186
Čistý zisk/ztráta bez menšinových podílů			8 875	8 730
Menšinový zisk/ztráta			22	-61
Čistý zisk/ztráta			8 897	8 669
Zisk/ztráta na akci: (v Kč)		16	234,08	228,07